

УНИВЕРЗИТЕТ
СКОПЈЕ

www.Diglib.rs



СВЕСКА Х.

Сарајево, Октобар. 1895.

год. IX.

Власник: АЕМ. Консисторија.

Уредник: Ст. Н. Давидовић, протојереј

Број 2163.

ОКРУЖНИЦА

свему српско-православном свештенству Дабро-босанске епархије.

И поред одавде издатих наредба о склапању бракова у овој архидијези, и то: 15. јуна 1881. број 7; 13. децембра 1882. број 1196. (види „Источник“ год. 1887. број 5 стр. 74 и 75); 15. децембра 1883. број 1689. (види „Источник“ 1887. стр. 11 и 29) па онда 26. августа 1885. број 1127., 5 новембра 1887. број 1692, 7. јула 1888. број 805 (види „Источник“ 1888. стр. 63., 110., 125. и 165); даље 1. фебруара 1888. број 125. с наредбом *Високе земаљске Владе*, па 16. маја 1891. број 837, („Источник“ 1891. стр. 217.) и 25. новембра 1893. број 2386. („Источник“ 1893. стр. 525); — један је свештеник из старомајданског протопрезвитерата, уз припомоћ свога сусјода свештеника, вјенчавао ове године младиће из Хрватске, без дозволе њима надлежне политичне

власти, с тога ће ти свештеници, по извјештају Високе земаљске Владе од 29. августа (8. септембра) о. г. број 78457./I. *строгом новчаном глобом кажњени биши.*

Пречасно свештенство ове епархије **опомиње се**, да добро пази на себе, и да марљиво и са разумијевањем прочита горње наредбе, и по њима се управља.

Овом приликом упућује се и свештенство парохије града Сарајева, да се при склапању и благосиљању бракова тачно придржава окружнице митрополитске, издате 31. јануара 1885. број 186. („Источник“ 1888. стр. 77).

Преступнике издатих наредба казниће, осим политичке, и ова духовна власт.

Из консисторијалне сједнице.

У Сарајеву, 21. септембра 1895.

АЕ и Митрополит Дабро-босански:
Ђорђе Николајевић.



ПОВЈЕРЕНИЦА

Њ. В. П. Архиепископу и Митрополиту Дабро-босанском г. Ђорђу Николајевићу.

Ваше Високопреосв. милостиви Архиепископу!

Доље потписано ерпско-православно парохијално свештенство протопрезвитерата бос. Градишког, од кад поста срећно, да за свога пастироначалника има такову духом узвишену особу у личности Вашег Високопреосвештенства, свагда се до сада на самом дјелу освједочило, како сте Ви велики и искрени поборник свете вјере и православне цркве, а не мање и заштитник просвјете у своме народу, свуда, гдје год сте до сада живили и радили.

Свједок су овоме што ми говоримо, толике од Вас основане закладе за издржавање ерпских, школа и помагање православних цркава с' оне а нарочито с' ове стране воде Саве. А све то видими су знаци, да Ви живите и радите једино на унапређењу православне цркве и ерпске школе, онога што је Србину најсветије и најузвишеније, те зато, вјерујте тврдо, да нашу преданост послушност и поштовање према вашој узвишеној особи, као и подручне нам пастве, неће смести ни збунити злобне писаније дописника новосадеке „Страже“, који је за ово погоњи 3—4. мјесеца, у неколико бројева правио излете, нападајући Вашу особу на најпростији начин!?

Ми Вас молимо, да се на нападаје дописника „Страже“ ни мало не осврћете, изјављујући вам овом приликом да ће мо ми свагда, ако буде потребе, готови бити одбијати злобне и не основане насртаје, који буду уперени проти Вама, ма одкуда они долазили; и увијек сложни и у заједници бити уз архипастира таковог, као што сте Ви.

Живио нам још пуно година достојни митрополит наш Георгије Николајевићу. — Живио на корист православне цркве, ерпске школе и свога ерпскога народа!

За особиту чест држимо, цјеливати свету десницу и назвати се Вашег Високопреосвештенства одани и послушни синови:

Из IV. редовне свештеничке сједнице бос. градишког протопрезв; држане у *Турјаку*, дана 24. јула 1885.

Симо Бјелајац,
падвиратељ и парох градишки.

Петар Шипка
парох драгељски

Васо Аџић
парох турјачки

Стево Поповић
парох пограчки

Саво Рађевић,
парох романовачки

Јован Суботић
парох градишки.

Никола Г. Којић
парох кукуљски

Јован Шпирић,
парох гашички

Милош Мирјанић
парох јунузовачки

ЗАПИСИ ИЗ ПАСТИРСКОГ БОГОСЛОВЉА.

Саставио ректор кијевске духовне семинарије **Архимандрит Борис**. Превео **Григорије А. Николић** свештеник у Митровици.

(Наставак).

Знаци божанственог позива паст. служби.

Када се немобедна жеља или намера служити Богу у саву свештеника пропраћа другим доказима у корист примања свештенства или спољашњим околностима, по вољи прмисла, који помаже овом примању, то чињеница позива мора се рачунати до неког степена установљеном; и савршена непажња овим другостепеним доказима и околностима, при једном подражавању само унутрашњој побуди или тежњи свештенству, може довести пре

неразмишљеном, него разумном решењу овог важног питања. Таковим другостепеним знацима божанственог позива односи се:

а) Слободна жеља или наклоност пастирској служби. Неки налази, да га срдачне наклоности, на исти начин као и позитивна пресуда односно дужности привлаче ка свештенству. Ма каква случајна околност може му показати, да његово саучешће делу Христовом превлађује над свим другим симпатијама: може бити, ма

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

што год му је казало, да је његово срце овде, а не у свецким занимањима. Искушење свецким успесима могло га се већ коснути, и он је јасно видео његову слабост над својим срцем; сви ови знаци непосредног осећаја и сазнања могу служити као велика помоћ и заштита за њега у решењу питања о позиву. Јавне тешкоће, скопчане са пастирском службом, неопходност сталног самоодречења, које се тражи од пастира, такођер га не плаше. Он је готов рећи: ево ме, Господе, пошљи ме; ја сам готов да идем“. Али ми имамо и друге јасније и одређеније знаке божанственог позива.

б) Способност је за пастирску службу: физичка, умна и наравствена. Тешко би Бог позвао свештенству човека, било у маком одношају неспособнога за свршавање ове високе службе. Решење питања о ваљаности или неваљаности за службу, јесте дело савести свакога човека, његовог властитог духа, који решава да прими божанствени позив. Преовладана жеља или побуда свештенству мора се спроводити таквим, премда и смиреним, сазнањем неке мере ваљаности делу, — сазнањем, да у њега нема бар, резолутне недоскудице својстава, која су нужна ради достојног вршења пастирске службе, да нема резолутне, природне неспособности њему. Пастирска је служба дело тешко и с тога изискива извесни степен физичког здравља. Ако су плећа човечија одвише слаба за то, да би могао водити дело проповеди, то му Бог кроз ово даје знати, да се не прима овога дела. Млад човек, додуше, може рећи: „Ја ћу, свакако, живити дуже при другом начину живота и занимања, но будући свештеником, али овде ја могу принети више користи сравањујући за кратко време“

Таково је расуђење погрешно. Без сумње, живот се никада не мора предпостављати дужности; али с друге стране, ни један служитељ Божији не може са самопоуздањем тврдити, да ће на једном пољу донети више добра сравањујући за кратко време, него за много већи период времена — на другом. Даље, битни недостатак у органима речи или у једном којем делу тела, чинећи човека неспособним за свршавање многобројних дужности пастирске службе; јавља се довољном препоном за примање свештенства; но други путеви за служење цркви за њега су још отворени. — На исти начин не ваља да буде и одсудне умне неваљаности пастирском делу. Неки људи показују се незгоднима за службу у умном одношају, ма да, може бити, и владају лепим умним даровима. Узрок овог јављања садржи се не у недоскудици ума, но више у његовој неспособности за службу. Има људи много ћутљиви, у себи самом повученог карактера, — људи с философским правцем ума, који могу да буду само ученим мислиоцима, философима. Особитост њихова није у том, да они одвише много мисле, него у том, што искључиво само мисле, — у том, што су они заинтересовани само теоретичком страном истине. Други, напротив, разликују се много практичким еккладом ума и способни су да буду обртници, трговци, грађанским радницима или ученим практичарима. Такви људи су кориснији ма на ком другом пољу, него ли у свештенству. Услед својих практичких способности, свога умења да воде трговачким делима, они могу показати већу корист цркви, у својству даваоца милостиње, добротворâ цркве, чуварâ њених блага, добивајући материјална средства и дајући маха свима вели-

ким добротворним подuzимањима. Ми не ћемо казати, да се за свештенство изискују велики, необични дарови; напротив обичне и посредне способности, при потпуној оданости службе, доводе на овом пољу достојним чуђења резултатима; — ми настојимо само на том, да се у свештенству, као и у свакој другој служби, тражи познати степен готовости за дело: наклоност за проповед, за назидање друштва и другим видовима пастирских дужности. Право говоре, да кад ко год завлада својствима, нарочито неопходним за која дела, то је јавни знак, да га је Бог означио за то на име дело, — положај, за којим је корисне ићи при избору професије.

Не ваља да буде у кандидата свештенства особите неваљаности за службу и са стране природног расположења и наравствених својстава. Неки људи по свом природном темпераменту одвише много напомињу на својства дивље маслине или дивље јабуке, што расту у винограду Божијем, не говорећи већ о саду њиховом у свештенству, где душевна опрезност, поузданост, наклоност имају толико важан значај. У кога је јелеј срца усавуо, томе је много боље да се ода другом којем занимању, но до краја живота да непријатно звечи и патеже на пољу служења божанствене љубави. Други су по својствима свога темперамента одвише слаби у жељи да приме и понесу велико и тешко бремене свештенства. Све ове урођене или наслеђене слабости и набројани душевни недостаци лишавају човека способности да управља и руководи другима. У свези са показаним физичким и наравственим знацима неваљаности и неспособности могу бити и друге препреке пастирској служби, препреке

више духовног карактера, проистичући при самом развитку духа, какове су на пр. религиозне сумње, које се могу протезати до савршеног помрачења вере. Сваки мислећи човек преживи своје периоде сумња и колебања, које код неких личности кад што се упорно одржи до краја живота. Људи, припадајући броју најсмренијих, најбољих хришћана, кад што падају у сумње односно своје вере и могућности спасења. Код свештеника религиозне сумње кад и кад расту са умножењем научних познавања, са проширењем умног обзора и области научних истраживања, Глава често се већ налази у магли за то време, као што срце још продужава да иде у правом правцу,

А на исти начин и душа свештеника море кад-што да се узбрка сумњама и несталностима, које се час појављују, час ишчезавају, слично облацима, који круже по небу, и ипак ове сумње могу и да му не сметају испуњавати своје дело, пошто видело вере још непоколебљиво сија у његовом срцу. Но може бити и такво помрачење вере, које чини пастира сасвим неспособним да навешћава божанствену истину, или, што је још горе, море бити одлучни недостатак позитивне вере, — не помрачење само, него савршено отсуство њено. И ако човек, услед које личне особености, или дубоке сумње, или правога неверија, не море да схвати хришћанску истину с таким јасношћу, да би био способним с личним убеђењем и са одређеним степеном ревности да учи њој друге, — премда Бог, по неограниченој љубави својој, можда, води га кроз ове сумње вишем степену вере, — то такоме човеку боље је да не мисли о свештенству дотле, докле га сумња не разубери и луч истине опет не озари његове

измучене душе; јер у хришћанству нема разлике међу ексотеричким (спољашњим) и есотеричким (унутрашњим) странама учења; у њему нема тајних истина, које су приступачне само за познату, извесну класу људи, у којима не могу учествовати други, премда би они тежили том. Како море који руководити другима у делу вере и побожности, утешавати тужне, продужавати свој пут сред бескрајних тешкоћа пастирске службе, без чисте вере која допушта говорити: „знам, коме веровах и уверен сам да је кадар аманет мој сачувати за дан онај“ (2. Тим. 1, 12)?

в) Догађаји и околности, руковођење промислом, више или мање јасно показују на позив ка свештенству.

Намера Духа Божијег изражава се спољашњим дејствима промисла, исто тако као и саопштеним човеку унутрашњим побудама; и кад су власи на нашој глави све избројане, кад ни једна од птица, које се продају за половину асарија (Мат. Х, 29) не пада на земљу без воље Оца нашега, то тим више Бог управља спољашњим, на исти начин као и унутрашњим животом човека и удешава их једно другому; по овом, дужни смо старати се да разумемо намере и планове Духа Божијег кроз откривења или дејства промисла. Млад човек нек се труди да зна, каква је о њему воља Божија, пре свега и најважније кроз молитвену просбу од Бога о том, а за тим и другим путем — кроз пажљиви одношај знацима промисла. Ови знаци промисла одвише су многобројни и неједнаки у одношају према различитим личностима тако, да се не даду тачно и одређено описати. Други се ненадно лишава погледа, услед чега већ не може више да продужи књижевних занимања, и кроз ово зар му не говори Бог о дру-

гом роду занимања? Опити живота врло су разноврсни. Позив у раној младости, слично позиву древног пророка Самујила, често бива више знаменито и јасно, но у познијим годинама живота. Неочекиване угодности, које се откривају за којег му драго дочекује образовања; пажљиве околности у одлучним тренутцима, које помажу образовању више од дубоких погледа на дужност; несумњива приправност делу, откривене у блиским и подчињеним пастирској служби поприштима какова су на пр. мисионарска делатност, недељна читања и разговори и т. слич.; ослобођење од унутрашњих и спољашњих опасности; препрека пута чега било пошто се чини, као да се чује глас, говорећи: „ево пута, иди по њему“: и многих других сличних, показаних и управљених сукоба, који се налазе ван власти сваке дате личности и који проистичу из вишег извора, — све ово ваља да има важан значај у делу позива. И шта више чисто негативна чињеница, одсуство препрека за примање свештенства, у свези са осталим знацима, дужно је бити протумачено у благом смислу,

Свештеници кад-што говоре о догађајима свог личног живота, који су служили обртним тачкама у њиховом решењу да буду пастирима. Као светао пример у овом односију море служити св. Амвросије, епископ Медиолански, рођен 340. г, по р. Хр. Особите околности, које га окружаваху од самог детињства и као да су га мрежом привлачили свештенству, падале су у очи. Он је био из побожнога рода. У империји, која је само делимице била просвећена хришћанством, његова је породица примила истиниту веру сто година, ако не више, пре његовог рођења. Један од његових предака претрпео је

мученичку смрт за веру у време гођења Диоклецијанова, и на тај начин крв мученичка текла је у жилама Амвросија. Сестра његова, чијој је бризи био остављен, славила се својом побожношћу. Отац Амвросијев, заузимајући високу државну службу, — једнога од три перфекта римске империје, — желео је да и син његов пође грађанским путем. Изгледа, да је тешко било назначити другог много вишег положаја у држави, који је очекивао Амвросија, осим зар само положаја сина императорова. Он је био назначен прегором провинције Лигурије и Емилије, престоницом којих беше Милан. Пред тим што ће се појавити у дужности, — ово је био други знак промисла, — умре Авксентије, аријански епископ Милана, и ушљед изванредне побуде религиозних спорова и партајске борбе у дијецези није се могло брзо извршити нов избор. У једној од црквених скупштина народне страсти избиле су тако јако, да је у самом храму било нешто, слично народној побуни. Амвросије, у својству грађанског управитеља, појави се ради успостављања реда. У једанпут зачује се глас детета: „Амвросије епископ!“ Народ, с тим инстинктивним чувством, које често чини глас народа гласом Божијим, пристаде клицању, и Амвросије беше брзо изабран за епископа града Милана. Он је покушао да се уклони од избора свим могућим средствима; али народ, који га је знао боље, но што је он сам себе знао, и видео у њему велика својства, настаде да се он прими епископства. Притисак таквих околности најпосле надвлада колебања Амвросијева, и он је свагда гледао на свој позив, као на позив од Бога. Његова својства, која су се истицала, неопходна за пастирску службу, брзо су се

открила. Он је био истинити служитељ Христа. Своје грудно имање жртвовао је на добротворне цели и у делу апостолском ревношћу предао се дужностима своје службе, узевши ју јединственом задршком свога живота. Он је био лепореким и неуморним проповедником речи Божје; у броју многих, обраћени од њега на пут истине, био је између осталих и блажени Августин. Он је пољуљао аријеву јерес, сузбио је последње безнадежне нападе римског незнабоштва и шта више, противио се насиљу од стране императорске власти, штитећи чистоћу хришћ. општења.

Може бити, да смо се одвише дуго зауставили на тако званим околностима промисла тако, да који, прочитавши ово, може пасти у заблуду. Сваки је човек склоњен да мисли, да има нешто особито у његовом животу и да је он у неку руку — љубимац Божији. Али, не гледајући на ово, мора се с побожношћу односити према показаном прсту Божјем, јер о праведнику Бог говори: „Уразумићу те и показаћу ти пут, којим да идеш; световаћу, те, око је моје на теби“ (Пс. XXXI, 8). Али позив Божији кад-што не само не слаже се са околностима живота човечијег, него се јавља као да је власником над њима; ипак, несумњиво је, и за њега је истинити, ма да и скривени, основ. Амос. VII, 14. 15: „Не бијех пророк, ни пророчки син; него бејех пастир и брах јагоде. И Господ ме узе од стада, и рече ми: иди, пророку народу мојему Израиљу“. У свом позиву Бог гледа не на околности људи, но на њихову ваљаност служби, — на то, да они имају душе, способне примати и изражавати Његова откривења људима. И рибар, и цариник, и учени, и велможа, једнако могу да буду позвани Богом.

г) Најпосле, ми смо дужни споменути о позиву од цркве у лицу виших представника њене јерархије. Ово је такођер, ма да и није прави, позив од Бога, који управља делима своје цркве, и особито у таквим важним предметима, као што је избор и постављање духовних вођа ради свога народа. Има одређени поредак у дому Божијем, и он је тако установљен, да сваки пастир добија моћ и власт учења, свештенодјејства и управљања од Њега самога кроз прејемничко рукополагање епископско. Спољашњи позив цркве понавља собом, или боље рећи, даје израз унутрашњем позиву Божијем. Ми имамо тврди основ ради вере за истинити позив од цркве у самом писму (1 Тим. IV, 16; III, 15; V, 22; 2 Тим. 1, 6; Тит. 1, 5). Свакако, кад-што спољашњи позив не бива истинитим, ако је то учињено журно и пристрасно (1 Тим. V, 21, 22), или у самољубљу; али кад је избор учињен с молитвом и чувством смерне одвисности од воље и намере Божије, која управља, то је тада у опште правилан,

Историја цркве служи као најбољи доказ истинитости црквеног позива; она нам представља безбројни ред добрих пастира — ревносних, љубазних, самопожртвованих. Прави служитељи цркве скоро су свагда заузимали положај, као тешко прилагођен за њих, не само ради њиховог сопственог развика, него и ради највећег блага других. Бог сједињује добре људе с њиховим положајем, а њихов положај — с њима самима, и кад што најнепријатније услове и околности живота управља најбољим посљедицама.

Што више расте број умних, добрих и честитих служитеља цркве, тим је боље; ипак знамења свештенства мора се држати високо. Сад се често примећават површни, користољубиви, обични поглед на ову свету службу, неприродна брзина при ступању у свештенство и неопростива неправилност у самом начину ступања, које води понижењу светости и умањавању плодотворности пастирске службе.

(Наставиће се).

ЧЕТИРИ ПУТЕВОЂЕ ДОБРОМ ЖИВОТУ: СТРАХ БОЖИЈИ, МУДРОСТ, ТРЕЗВЕНОСТ И РАД.

Поука газде Онуфрија Грушкевића, унуку свом Николи Григоријеву.

(Наставак).

Никола. То је истина, ђубре је права сила у земљодјелству и ја сам о ђубрету читао добру књигу.

Онуфрије. Да, ђубре је, може се рећи, то исто у земљодјелству, што је душа у телу, и у књигама је све потанко описано из чега се састоји ђубре и како да га радиш. Ту ти треба не само једно марвинско ђубре из штале и обора, него и све друго ђубре каквога год има у

газдинству као н. пр. ђубре пчелино, гар, смет, кости, перје, црева, крв, црканица, човечија поган. Све то треба да се скупља на своје место и да се помеша са овчијим и другим ђубретом, а по том да се све то изнесе у поље и донеће користи. — Био је овде код нас мужик један врло сиромашан, по имену Трофим Бездомни; имао је само малу кућицу и јутро и по земље, и ипак је као пажљив човек сте-

као леп иметак, а погоди — чиме? Ђубретом. Начинио је са децом својом корпе од сламе и лике, и шиљао их је све, колико је год деце имао, да купе по посаду, по пијаци и по улицама коњско и свако друго марвено ђубре. Бивало је да после годишњи вашарâ и пијацаâ донесу у вече ђубрета 40 и више гомила. Тим ђубретом побољшавао је и гноио своје јутро и по и побољшавао, га је тако, да му је сва земља била као каква најлепша башта. Била је, разуме се, жетва изврсна; за неколико година заштеди Трофим новаца, купи још земље два јутра, запати онда два коња и отпоче возити ђубре на њиву већма и више; за тим сакупи пчелино ђубре, гара, свакојака ђубрета и од свега тога поправио је своје стање на славу! Сад се један син Трофинов изучио и учитељ је, кћи му се удала за ковача Николу Черненског, а други му син води земљорадњу на очевој земљи — ти га знаш — Прокопије Бездомни, овај исти, што онако велике камаре садева уз гумно своје на градском салашу. Напи су се људи смејали некад и њему и деци његовој, прозваше их шта више „говноваљима“ за то, што су купили ђубре, — а ђубре их је баш и подигло. Сад је Бездомних 16 јутара земље и свака је зграда у бољем стању. Научише се од њега и други памети. Па дед, наћи сад код нас разбацао ђубре на посаду или где у другом месту. Деца већ непрестано запиткују и не могу да разуму да ђубре поправља и побољшава земљу. Том је наше сељане научио покојни Трофим.

Никола. И ја сам читао, да се у Китајској земљи човечија поган по скупе новце купује за вртове и земљодјелство, и нећеш тамо нигде видити да пропада бадава.

Онуфрије. Зашто ићи тако далеко? погледај немачке насељенике; собе још нема, а већ удешава место за то! У Немаца не пропада ништа бадава, без користи. Па и шта би радили Немци у својој земљи, гдје је земља слаба, неплодна, кад је не би поправљали и побољшавали свакојаким средствима? За то су Немци и богати. — Па зар и наша земља не би давала свега, што је нужно, кад би у народу нашем били сви кућевни, богобојажљиви, трезвени и радени, кад би сви, изучивши се књизи, читали поучне и корисне књиге, а не би се ослањали једино на свој разум и своје знање и не би говорили: „Овако су живили оцеви и дедови наши, па ћемо на срећу и ми“! Мало ли што шта нису знали оци наши и дедови?!

Још говоре, кад неће да раде и да мућну мозгом, да исправе рђаво на добро „код нас је од старина таково уређење“ Но ето „уређење“ од „уређења“ различне је, — има уређења добрих и рђавих“. А из тих уређења, који се наш народ овда — онда држао баш глупо и слепо, долазе к нама странци и отимају од нас оно, што су нам оставили ти оци и дедови, јер долазе с умом и са знањем.

Никола. Ја ћу зацело куповати добрих књига, читаћу их и учићу се; а како што разумем, одмах ћу покушати, датако радим, како је у књигама написано.

Онуфрије. До саме смрти, синко, човек треба да се учи и да испитава на делу оно, до чега је дошао својим умом или читањем књига. Имају Руси и мудру пословицу за овај случај: „век живи — век се учи“. А узрадиш ли земљу и њиву рећићу ти ово, што сам искусио у другом животу свом. *Прво и прво*, не жали труда за своју њиву. Мање више да по-

сејеш на добро урађеној земљи, што је боље земља урађена, тим боље ће родити. Посејеш ли на добро урађеној земљи, очишћеној од траве, — имаћеш жетву лепу, а посејеш ли ма како, не ћеш ни семе извадити и трудови ће ти пропасти бадава. Друго, уложи у земљу, добићеш из ње са добитом. Нађубриш ли је, — она ће ти скупо наплатити труд свој жетвом. „Не искушавај Господа“ и не говори како Бог да, тако ће родити“. Бог даје, али Он не даје ленштини и спавачу „Бог даје оном, ко с Богом ради, и није дугих ноката. Особито ти кажем: старај се и бриви се за ливаде. Оне су ти изврсне и држе се без рада: треба је оградити јендеком; а кад дође пролеће, узми гвоздене грабље, лопату и виле, и не буди лењ да поравниш на њима сву маховину и да је свучеш, где је има. Маховина је на ливади исто, што и краста на телу: она убија растење траве, јер не пушта сунца до њеног корена. Ја овако поправљам моју ливаду: поспем је меким трулим ђубрето и осим тога сваке године поपालим на њој коров и посејем је детелином и јечмом. Дођеш ли ми други пут, виђемо заједно у поље и онди ћу ти све потанко рећи, како сам радио и радим.

Никола. А код нас сељани и не знају да се ливада може поправити и побољшати.

Онуфрије. Не знају, јер до ових времена имали су пашњаке. Комисија по деоби ледина није ништа оставила сељанима, тако их је невоља свему сад научила. Наскоро се јако латише ливада и више су се за ливаде бринули, него за ледине. Но наравно, да их је невоља још више испекла и научила. О овоме бих ти морао много говорити, но време је већ да завршим наш разговор о другој чаробној

трави. А други пут ћу ти приповедати о трећој, која се зове *умерност* и *трезвеност*. Овде ће бити и занимљива историја.

IV.

Онуфрије. Знаш ли сад каква је моја трећа трава?

Никола. Знам: *умерност* и *трезвеност*.

Онуфрије. То су тако лепе и корисне траве, да би их требало посејати и расадити по целом нашем руском крају, па и по целом свету. Семење тих трава била је посезјала код нас у Галицији наша консисторија, и по њеном указу, заузеле се у почетку јако свештеници, да га посеју. По селима такође показаше се већ лепи изданци, но мало по мало, они увенуше, опадаше, помешаше се са смрдљивим травама, коровом и чкаљем, и сад је коров и чкаљ мал' не сасвим превладао. Сад о њима се и не говори код нас ништа, сасвим се заборавило.

Никола. Ја не разумем о чему то ти говориш?

Онуфрије. Говорићу јасније. Слушај, сине мој: пијанство је у народу готово то исто, што је болест „рак“ у човеку. А та је болест грозна: појави се у телу човечијем, а не осети се, — па почне га јести и пушта свој грозни корен све дубље и дубље. Искусним лекарима пође кад-кад за руком да исеку рак из тела, и тим спасу болесника, но чешће, мал' не увек, дође смрт у грозним мукама. С тога, кад помислим на наш народ, кад погледам на тешки му труд и на те опет силне полинкаре, крчме и кафане, — како ли то они зову — на то његово сиромаштво, и на те његове грехе и безакоња, што се излегу у крчмама, — то веруј ми, не један пут сам плакао. Па тако исто, кад је код нас, тако је пак, можда веће још, него код нас, било пре пијан-

ство у Америци. Јако се оно било тамо укоренило, народ се одао пићу сасвим и осиромашило је. У то време Господ ули спасоносну мисао једном тамошњем свештенику, по имену оцу Матији. Он је основао у својој парохији дотле нигде нечувено друштво под именом: „Друштво трезвености“ и почеше се у њега уписивати бољи људи, полагајући завет или сасвим да не пију ракију и друга шпиритуозна пића, или да га употребљава само с највећом умереношћу. Ствар је пошла на добро. Мало по мало по свој Америци у свима без разлике градовима, и по селима, основаше се таква друштва, — скупине много новаца, почеше штампати и раздавати забадава књижице о трезвености и умерености, народ се поправио пробудио, и сад су Американци не само најбогатији народ, него и у наукама, вештинама, ју сваком занату, у трговини први и никоме не уступају. Из Америке се та лепа замисао о „Друштву трезвености“ преселила у Енглеску, одатле — у Немачку или Германију и најпосле к нама. Тада и наше консисторије разаслаше свештеницима указ: да опомињу народ по свима парохијама, да и наши људи склапају међу собом друштва трезвености и умерености. По свима градовима и селима уписивали би се са вољом, желећи да се издају за то књиге, и сваки, који би долазио у почетку у друштво, најпре би се приготовио у цркви исповедивши се и причестивши се, и за тим би се заветовао, како је ко желио, или само на умерено употребљавање ракије и других шпиритуозних пића, или пак да се сасвим од њега уздржава. На позив пастира својих, одмах се одазвала множина народа; свуда по градовима и селима зарекоше се не пити, а много је

било и таквих парохија, гдје су сви парохијани приступили к „друштву трезвености“. Обично давао је завет у почетку сâм свештеник са породицом, доцније зарекли би се старији људи, певци и боље газде, а за тим мало по мало примером њиховим пођоше и сви други. И отпоче у народу нов живот, нестаде туче, свађе и крађе, људи постали људима!

Никола. За што сад о сличним друштвима нема нигде ни гласа?

Онуфрије. Ствар је угушена, а за тим је и сасвим умукла.

Никола. Е, шта су завети, обећања, — ништа нису зар помогла?

Онуфрије. Нису помогла. С тим се догодило по реченом у Евангелију, у причи спаситеља „о добром семену и кукољу“ . . . Човек је посејао на пољу свом добро семе — пшеницу, а кад људи поспаше, дође његов непријатељ, ђаво — противник божији, зао дух, и посеја по пшеници рђаве траве — кукољ, и пшеница угиву... Тако и овде. Свештеници су наши учили: Људи — хришћани, не пијте! Пијанство је ваша пропаст! Ракија је извор сваком злу, узрок наших несрећа сиромаштва, нужде. И људи су послушали, промислили о том: „истина је, света је истина“! Изишли из цркве, а о том мисле дошавши кући, још боље размислише и пресудише, да их је свештеник добро учио, како треба и ваља, по хришћански, — и отпочеше ићи у цркву, да се покају, исповеде и заветују. Ђаво се уплашио, да су свештеници намислили да разоре царство његово, прорачунао је такође својим умом и разумом и рече: „Не може то бити, да моје царство пропадне; имам помоћника, они ће настојати да посеју кукољ међу пшеницом и од тих завета и обећања ништа веће изићи“.

Никола. И учинио је зар тако, по свом, ђаво?

Онуфрије, Да, учинио је, премда и није било дуго; доћиће време, и већ није далеко, кад ће се наш народ оствестити и прогледати, и као што је с божијом помоћу изишао из господскога ропства — Чивуцкога, из ропства велике и немилостиве госпође — ракије.

Никола. И заиста је госпођа!

Онуфрије. Сад је она велика госпођа!

Реци ми: шта не може да учини ракија? Јели човек намислио да убије човека, — ближњега свога — без ракије нема куражи: хоће ли ко да запали комшију, да учини друго какво зло дело — ракија је помоћница; без ракије се човек код нас не рађа, не жени, не умире; без ракије се не садене камара на њиви, нити пласт на ливадама, нити слама на гумну; без ракије не купујеш нити продајеш — увек је она прва и при сваком делу извршитељица и саветница; и сви људи, градови и села, њој служе и за њу раде у зноју лица. Заиста је велика госпођа! Ми плаћамо њој по два-пут, три-пут више него цару, а она и већу власт има и царство је њено веће него самога цара.

Никола. Па шта је било са друштвом трезвености, са онима свима, што су већ дали обећање, да неће пити и били се уписали? Приповедај даље, молим те деда!

Онуфрије. Чекај од почетка ћу ти приповедати историју мојне госпође — ракије.

Кад смо ми потпали под Аустрију, народ је наш био врло сиромашан, прво и прво, од јаке невоље, што је трпио од спахија, за тим од пијанства. Цар Јосиф обишао је сву Галицију и ужаснуо се, кад је видио ту невољу нашег народа, какве нигде није било, ни у једном мјесту

његове царевине. Питао је своје ministre и чиновнике, шта је узрок тој грозној невољи, и тада један од њих, истинити и верни слуга његов рече: Ваше Величанство! Галиција ће бити најбогатија земља у целој вашој царевини, јер земља је у Галицији добра, плодна; њива и пашњака има доста, има много шума, соли, гвожђа и свега има у изобиљу што је нужно, — треба само дати народу да зна читати и књига, да не буде слеп. Али писмености у њега не може бити све дотле, докле Чивути седе у крчмама, што гуле и залуђују народ, опијају га и одвраћају од писмености. Чивути ето живе са незнањем и слепоћом народа! Кад Хоћете, Ваше величанство, да подигнете народ из те погибели, — заповедите одмах да се оснује семинарија за изражање добрих свештеника — нек се обучавају у њој најспособнији из свештенства, а за тим издајте указ, да ни један Чивутин не сме трговати ракијом. Кад се продаја ракије узме из чивутских руку, а из семинарије изиђе доста ваљаних и учених свештеника — писменост ће се без муке раширити у народу, народ ће подићи себи школе, просветиће се и мало по мало обогатиће се на славу. — Цар је учинио и једно и друго: основао је семинарију, и подписао је указ: да ни у једној крчми по целој Галицији не смију чивути продавати ракију. Губернатори објавише тај указ по свима градовима и селима, а Чивути почеше са спахијама мислити: шта да раде? шта им ваља чинити? „Кад ми изиђемо из крчама, и народ престане да пије, коме ће те ви, господо спахије, да продајете ракију? А од старина није било тако, као сад, код свуда просецају земљу жељезни путеви и парадиче тежине на сто врста у један дан.

Сад ни у каквом случају не може цена жита и ракије да падне тако ниско, као у она времена, кад је у спахије родила добро и пшеница и раж, — сабере, сложи у камаре, ето видиш купаца и нема. „Купи Чиво, пшеницу“, говори спахија, дошавши у град да тражи купаца. — А на што ми је, одговори Чива, шта ћу с њом да радим? Овде у граду, и по селима има је сваки, — куда да је носим? У Лавов? Тамо се амбарови ломе од пшенице из суседних места. Што пак да најимам под-

(Наставиће се).

воз на ризику! — Жита је много било а биће га и сувише, јер од старих времена народу је требало мање, земља се одмарала дуго и родила је добро. Тада је имао сваки жита на продају, — и спахија, и свештеник и сељанин. Видио сам, како је један-пут мужик довезао к нама на посад 6 мерова ражи, сви Чивути — трговци обилазили га, — нико ни да погледа на његов товар, он, бедник, једва је тек променуо раж за неколико грумена соли. Шта је тада било да се чини са житом?

АПОЛОГИЈА ИСТИНЕ

ИЛИ

Приговор на дјело *Psychologie militaire professione* г. Хамона.

Од Јована Шарића, свештеника.

(Наставак).

Сила Бога немоли, и то је све; с тога или у неколико, код другијех у свијету, постају и нека мудровања, док та не постигну врхунац, или не постану болестно психитичка; свакако свршују трагички, никако са вишим значајем; јер код таквијех исчезне чувство Божанства, а тим егзистенција животности човечије, часа ће мало бити и код г. Хамона, и то нам је све, што нам је противу њега као зла оцјењивача војске.

Чудновато је и код Наполеона; и трећи свршио је управо трагички, кућа и владавина му пропала. За узрок смо казали у...

У силу Бога ништа радити не треба; али силници или психисти зато неће да знаду, свршетак им је као и профераним Илирским краљевима или мало другчије; ал свакако трагички. Више пута војска ради у многим добрима па и у томе, а то зато, да сруши силника, па често пута даје

и свој живот, зато је и потребита војска: да одржава мир и ред у земљи, а одбрану с поља; а да се то све сврши, наредба је одозго, а што је озго, то ни г. Хамон ни ти ко други може срушити. Дакако, и овдје један доказ више, да Библија има право оно, што вели о силноме и нејачем, чему ћемо и ми нашу надодати: у природи нема скока, или другим ријечима, што се диже, пада, што пада, то се диже, нејачи на дјелу Бога, постаје јачи, — не пада. И у дипломацији је тако: ради, ради, пада и свршава свакако. Велики дипломата Бизмарк и љубитељ многијех мудријех глава, при свем бистром мозгу, бјеше се заплео с Ватиканом; али га је из тога велики му ум истргао. Велики Глестон у томе бјеше сретнији. Незнамо да ли ће бити г. Хамон такове среће с војском. Код свију религиозни филозофа па и не религиознијех, Бог је све, вјера тврда као гранит а драгоцјена као брилант; кардинална,

светиња и извор свију добара и врлина. Коперник — Остроном овако велича свога Оца Господа: „Велика су и дивна дјела Господа Свемогућега, оца створења. Презирем подметања; нећу да знам за нападаче, који веле, да ја обарам св. Писмо противећи се његовој науци о створењу, јер то није истина.“

Њушн вели: „Слава ти Боже сведржишелу, што си нам дао силу и моћ да гледамо и разумјемо твоје путеве.“ Сенека вели: „Истина да невјерци имају преимућство, да мијењају своје сопствене системе, но како им и при томе послу није могуће ништа друго, него да падају у нове заблуде¹⁾ и како им послѣ тога не остаје ништа друго него да у нешто од онога свога проналазка вјерују, то са промјенама својих система и не чине ништа друго, него посвједочавају ону Пасковлову истину, да су невјерни они, који су највише лаковјерни.“ — (Милош св. Анђелковић) Недогледност има филозофскијех¹⁾ доказа изим богословскијех и инѣјех као апсолутнијех истина да докаже погрешност рушења онога, што постоји у модерним системама или боље рећи у теорији, као да је то што постоји изван руку Божјих, а на против да је искључиво то што постоји у њиховијем рукама. Руски је цар Александар II. од нихилистичке — разбојничке — руке убијен; али цар није²⁾. Тако увијек бива, тако ће и даље бити. Ми велимо и то нисмо једном рекли: све

¹⁾ Куриозум да неки пишу: философ, а неки филозоф; лист пак „Ред“ филозов па и ми тако. као и г. Дучић францеза а не француза. (Пише се „француз“).

²⁾ Ја сам довртио овај спис у Марту прошле 1894 године поводом г. Камонове књиге и пре убијства Карнотова, које је као невина човјека потресло све љуцке осјећаје. Радујемо се да у нашој епископској цркви нема сорте такозијех људи осим малог броја зала, којих ће на брзо нестати; јер у крви епископској анархизам је немогућ, као да би се опет поновило Херкулово доба, или би се почела зидати Вавилонска кула.

што је у свијету, то је од Бога, а и војска и цареви су у свијету, дакле, од Бога, су, а што је од Бога, ружно је и грубијански рушити и грдити т. ј. рушити установу и газити је, значи чинити атентат на више биће. Сенека вели: „За све је самртине савјет Бог;“ али смртни зато неће да знаду по сили или по психичној болести. Рушити или хтјети рушити установе, значи подизати деморализацију над моралом. Државе без морала не могу опстати као ни без војске; то смо видели с пропашћу Римске Империје; анархисте треба срушити. Хајдемо даље. Велики француски патриота Тијер сахранио је тијело у гроб; али му је велики и бесмртни дух побожности и вјере и сад над земљом, над отаџбином му. Тако се бесмртници описују. Чујмо славног мужа што он вели у томе погледу; Он вели: „Ја хиљаду пута предпостављам побожан и вјероисповиједан народ непобожном и равнодушноу према вјери. Побожан народ осјећа много веће одушевљење за морална дјела и има у себи несрављено, више хероизма за одбрану и чување величине и славе своје отаџбине.“³⁾

³⁾ Тијеров хероизам шта је друго ако није војска, какову, г. Хамон називље једном категоријом људи одвојенијех од осталог свијета (а зар нису такова и сва друга тијела?) са неким антисоцијалним карактером. Војник мора да трпи све, да сноси све ћутећи, ропеки. За њега не постоји оно, што се зове понос човјечи?! Он је једна животиња!!!! дресирана да ради само оно, што јој се заповједи. Код нас у Далмацији бијаху два случаја, где је један прости војник цуцао на поручника у Задру и задао му тешку озледу. Други је случај исто са простим војником, који је љетос распорио каплара како но је ријеч: од груди до зуби и извадио му комад цигерице на бајонети. Први је себе убио, мислећи да је убио и све, да наставника, а неби био Бог зна, како се чује, казњен много; а други, поговара се да ће бити мало. И ово је доказ да војник није проста машина, већ да зна бранити своју част и свој углед и да није проста „дресирана животиња“ и брутална, каковим је поздравом поздравља г. Хамон.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Тијер ето тако вјерује као и ми, и не обдањује корист одбране и чување величине и славе своје стајбине, а с чим се другим то даде постићи, ако не с војском? Војска је дакле потребита. Ствар је наравна, да се таква слава не постижава „дресированом животињом“ г. Хамона — Жалосно! Тијер стари, и то не Тијер, већ велики Тијер и управо геније људске доброте у човјештву, одаје славу и величину своје отачбине војсци, те је покрај тога обасипље и учвршћује вјером говорећи: „Желмо би да имам у рукама истину вјере, па да је разлијем по цијелој земљи моје отачбине.“ Слава великому Тијеру и земљи, у којој му кости почивају! Та да, и како би то и било, да је човјек филозоф, а да у његовоме духу нема здравијех вјеровања; да је филозофски изображен и моралиста, а да нема истинскијех убјеђења? Умnome су развићу извјесна логична вјеровања услов, филозофскоме образовању, услов религиозно образовање... Пријеђимо на што год друго, на говор и религију. Говором и религијом највише се човјек одликује од животиње; да није тога, неби било ни човјештва, — Кант. Наводећи људе здравога разума, како да квалификујемо Канта, врсту суђења г. Хамона. о дресированој животињи, чујући пред нама Канта. свуд г. Хамона могли би смо назвати параголизмом. Рекли смо више пута да сви појави, који се у свијету појављују као чињеница, да је то дјеловање Божје, које налазимо у многим које чему па и математичкоме звјезданоме небу, па и у физикалнијем појавама. О физикалнијем појавама дјела воље Божије пружа нам Геден Маител, геолог трвдљу у овим истинама: „Ипак би морали вјеровати да је свака прошлофизикална појава дјело Божије воље. физички ето рекосмо, а сад

хејдмо што и математички. Астроно (Њутн) Невтон вели: „Бројеви мојијех математичкијех рачуна поштуно се слижу са кретањем звјезди, и тако све јасније откривају величанствене мудроети. Па зато слава ти Боже сведржителју, што си нрм дао силу и моћ да гледамо и разумијевамо твоје путеве“ — (Цит. Милош св. „Источник“ Анђелковић, 1883), Сви филозофи слажу се у томе, сви признају неопоречиву истину: без Бога и његове воље да нема ништа, па и онога да нема ништа, опет он истим управља. Материалисти, анархисти и атеисти, могу одрицати шта хоће; али нека би се ова као примјена припознала: „Господ умудрава сљепце, Господ подиже поништене, Господ љуби праведнике.

Дакле, Господ све, па куд даље?:

На по се пута не зауставља, — треба ићи даље. С кога ћемо краја, ред баш незнамо; свуда широм поље отворено. Чујмо што нам вели лист који је почео излазити у Београду у Србији. Он вели: „Влада нека влада“¹⁾. Три ријечи, — с њима доста речено: оне би доста важиле код Израилћана као и код нас, а дала би им важност и многа влада, јер су оне ескурзија анархизму: гђе свако хоће да влада, ту невлада нико. Тако је, али то већ није право и неће бити Пелагићу, физикусу Стојковићу и г. Хамону. За Пелагића знамо, који се давно и давно бламирао својом отвореном фалсификованом фанта-

1) Логиски, мало ријечи, али много речено: сав је чланак пак сушта истина, у њему је речено шта у земљи није добро, шта би и како требало да буде то што није добро. И ми смо тога мнијења, јер гђе влада мир, ред, слога а влада влада, ту има добра и користи. Господ је рекао: „Мир нека је свима, главе своје Господу приклоните“, а не доктринарија анархиста. Закони нису јучерашња установа, војска, царев и владоци, све је то постало вољом Божијом, још тада, кад је и свијет постао, и тога ће нестати онда, када буде свему крај.

зјом, срамно пљунувши на свога Спаситеља, и још се безстидно торња кроз српски народ. Ми ово рекосмо не од своје воље, већ чисто онако: „*audiatur et altera pars*“ а искључивши назоре; вјетар је пувао и пувао, па ће тако и Пелагића мозак извјетрити, а војске и државнога реда као и свакад бити. Када би се војска дезорганизовала по жељи анархиста, Пелагић би особитим гласом подвикнуо: *„E pur si muove“*! а друг му Стојковић: *„нема више у св: Причешћу дифтеритиса“*. Мука је; Пелагић се не слуша а мање Стојковић, Бог ће и даље чувати Балканско полуострво, народ, патње његове и искушења у овоме мучном добу материјализма. На муци се познају јунаци. Но Бог бдије и поврх љуцкијех мука. По својој темпераменту мисмо склони изводити људе из заблуде, ако се могу назвати да су људи, а и карати оне, који безобзирно и бестидно пљунуше на Спаситеља свога, или боље рећи: *„нечастиви на њих“*. И опет се чудимо друштву, које међу собом држи такве врсте људи анархисте и атеисте. Чујмо како Ф. Ф. Rousseau подвикнује таквим људима: *„О како је невјерник за сажалење“*! Другом згодом говорићемо опширније о великом научењаку Ф. Ф. а за сад ћемо малко стати.

Гдје смо заостали, отуда треба и да отпочнемо, а починемо с Тацитом. Тацит отпочинље своју историју, вриједну и за нас; у истој он вели: *„Прислушам к дрелу, које је цуно убистива, ужаснијех ратова, великијех буна, времену грозном и самим миром. Четири владатоца мачем убијена, три грађанска и много спољнијех ратова. Успјешне ствари на истоку, несретне на западу. Илирик узрујан, Галије нестало, Британија укроћена, и одмах изгубљена.*

Сјединили се противу нас сарматски и свевски народи. Дачанин се прославио нашим несрећама. Па у мал' што скандал једнога лажнога Нерона не диже и саме Парћане противу нас. Већ је Италија погружена новим бједима, или шаквијем, које се после много вјекова вратише. Испириљене и порушене поморске вароши у најбогатијој провинцији Кампаније. Рим пожарима опустошио изгорили најстарији храмови па и сам Капитолијом руком својијех грођана зашаљен! (богати плод анархизма, какав данас Европу зашалашава. У помет!)

„Оскверњена религија“, велико непоштење у фамилијама!). *Острова цуна изгнанника, предгорја крвљу заширана! ! !). Ужасније је још бјеснило у Риму: илемењивост, имућност, части, држате или нарушене, бијашу злочинства, а „врлине вођашу извјестној смрти“. Награде делатора не бијашу мање мрске, него што им бијашу радње злочине. До једни свештенства и консулства као плачку добијашу, други грабите прокураторства и друге власти у Риму — узрујали и преобразили цијели свијет мрзошћу и страхом. Слуге су постале невјерне господарима, клијенши патронима. Ко није испријашељ, тога је испријашељ кињио“.*

Даклен, све вртлог и вратолом анархистима као и данас; што није било, гледа се да буде, чега нема гледа се да се створи; отац убија своје дијете, продаје његово месо, пече га и даје као прасеће за новце човјеку да га једе. Ужас!!! Вандализам још у XIX вијеку — на жалост!!! *„Оскверњена религија“*!) врлине водиле извјестној смрти и т. д. Па куд онда? Закључку Римске Империје: с пропању морала, пропала и Империја. То

¹⁾ И „Одјек“ радикални лист ето на жалост напада старину митрополита Михаила, док га ми — српство зовемо: Даница свијезда православне цркве.

је истина, факт неопорјечив. То бјеше тада; али има људи и данас таковога компаса, људи добе Римске Империје,

који би закупили воду на исти начин, да лакше постигну своју пажњу. Ти су људи обиљежене боје, сваком су познати.

(Наставиће се).

О ДУЖНОСТИМА ПАРОХИЈАЛНОГ СВЕШТЕНСТВА.

Превео с руско-славенскога П. Рафаиловић, свештеник.

Глава I

1.

Што је свештенство? од кога је установљено? и на коју сврху?

Свештенство је новозавјетна служба, установљена И. Христом. Састоји се из проповиједања слова божјег и свршавања тајана, којим се средствима примирује грјешни човјек с Богом, утврђује се у вјери и светом животу и то с том цијељи, да постигне вјечни живот у славу божју.

2.

Узвишеност свештенства.

Свештенство предао је у новом завјету сам И. Христос својим ученицима и њиховим пријемницима. Шиљући Апостоле своје у свијет, дао им је заповијед¹⁾. Шедше набути ека љзкин, крѣт-лице ихъ ко йма Отца и Сына и вѣтагоу духа, бучаш ихъ крѣти ека елика, запокѣдохъ кама Мат. 28, 19 и 20).

3.

Сврхе и предмет свештенства јесте тај, да би човјек, отпанувши од бога, ушљед грјеха и подвргнувши се вјечним казнама, опет у благодатно царство божје приведен био, и по том се у вјери и светом животу усавршио тако, да би сјединивши се с Христом — као удови с главом уједно тијело-, могући били постигнути вјечни живот у славу Извршитеља нашег спасења трипостасног Бога.

¹⁾ Не само Апостолима, него и пријемницима Њиховим : епископима и превитерима, као што се види из обећања Христова: И се азъ ека кама елика ко ека дни до икончаниа кѣка. Апостоли нијесу живјели више него ли други људи, али зато живе преко епископа и превитера — својих пријемника, који добивају тајну свештенства један од другога а тако ће трајати до свршетка вијека.

Апостол Павле, потврђујући ово, вели: И той (Христовъ) козшднй прикиши нѣкъ) далъ етъкъ ома бѣкъ Апостолн, ѡма же пророки, ома же клягокѣтници. ѡма же пактири и бучитли (Ефес. 4.^а),

Говорећи о овом предмету, ап. Павле назива Апостолство своје службом примирења, т. ј. прирођења грјешника у благодат божју²⁾.

Велико достојанство³⁾ свештенства слиједи отуда, што је оно од Христа Богочовјека установљено, да човјек постигне велико блаженство, т. ј. вјечно спасење⁴⁾. По што је свештенички чин велико достојанство, то је он, као такав, скопчан

²⁾ Влачица ѿ Бога, примирѣшиго нагъ екъ Индѣк Христовъ и дакшаго намъ едикни примирѣна: зин Богъ екъ ко Христѣ лиръ примирѣ екъ, не клѣкиа йма югрѣкине ихъ, и положи екъ нагъ слоко примирѣна. (П. Кор. 5 18 и 16.; види Ефес. 4. 12 и 13).

³⁾ Сви они, који намѣрајају ступити у свештенички чин, морају се запитати зашто ступају у свештенство и што као свештеник има, да ради. Као такав за дуго и дуго времена треба сам себе да испитује: је ли позван за свештеника, јели у стању, да извршује све оно, што се од њега тражи, јели достојан, има ли срца, да и душу и живот свој жртвује за царству своју.

Дан данас, на жалост¹⁾ мало их је, који себе испитују него свештенство сматрају средством, које ће им послужити тековини материјалних средстава за живљење или славе, као што многи данашњи клирици ступају у калуђерство не из позива, него ради будуће славе и умилљеног вишег положаја и достојанства.

Нећу овдје, а дакако и није мјесто, износити дјела неких младих свештеника, који свештенички чин не сматрају како би имали сматрати, него — *занашом*. Таких ми Срби имамо доста. Доста нам се на неке младе босанске-херцеговачке свештенике обратити, па смо се са свијем увјерили.

⁴⁾ Достојанство свештенства потврђује Слово божје, кад свештеника назива: анђелом Господа Сведржитеља (Мат. 2, 7). анђелима цркве (Апок. 2, 1, 8, 12, 18; 3, 1, 7, 14.); свјетлошћу свијета (Мат. 5, 14, 16); пастирима стада Христова (1 Пет. 5, 1, 2); помоћницима и градитељима храма божјег (1 Кор. 3, 9, 10).

Св. Јован Златоуст вели у другој бесједи на другу послан. Тимотију; „Знаеш ли што је свештеник? Он је анђеол Господњи“.

Св. Григорије Богослов у својој првој бесједи: „Свештеник служећи, са анђелима се дружи са анђелима прославља Бога, горњему Жртвенику жртве приноси, с Христом свештеннодјејствује, палог човјека у обновљени живот приводи“.

Св. Јован Златоуст у трећој књизи „о свештенству“, глави 4 „говори:“ Свештенство се истина обавља на земљи, али оно има значај небеске уредбе и то с пуно права. Службу ову није установио човјек, ни анђеол, ни арханђеол, нити ма која створена сила, већ сами Господ, те је и привао оне, који још у тијелу бораве, да наочигледном преставе службу, анђелску.

а и с великим трудом¹⁾ о чему нам божанствено Писмо најбоље свједочанство пружа.

Не називају се пастири, само анђелима, него и земљодјелцима (I Кор. гл. 3, 8; II. Тим. 2, 6, 15); житељима (Мат. 9, 37. 38); виноградарима (Мат. 20, 1); војницима (II. Тим. 2, 3); подвижницима, који долазе у позоришним стражама (Јазек. 3, 17).

Св. Григорије Богослов, говорећи о тешкоћи свештенства, каже: Што је потребито свештенику да зна, како треба своју паству добро руководити, јесте наука свих наука.

6.

Опасност.

Као што је достојанство и трудноћа скопчана са свештеничким чином, тако је исто с њим скопчана и опасност; јер чим је чин узвишенији и у колико је сврха већа, у толико је на против и неисправност и љеност у њему за већу осуду и подложна више жешћим казнама (Мат. 24, 48. 49, 50, 51; 25, 3).

Св. апостол Павле, када је овај страшни и опасни пастирски чин препоручивао својим пријемницима, то их је, о испуњавању својих дужности, заклињао Богом и Господом И. Христом, који ће судити живима и мртвима, — и анђелима Његовим, као извршитељима пресуда божјих. (I. Тим. 5, 21; 6, 13, 14 и II посл. 4, 1).

О овој опасности увјерава нас св. Јован Златоуст у својим поукама: мислим, да има више свештеника, који ће бити погубљени, него ли који ће се спасти (На дј. ап. поучење 3).

¹⁾ Већи дио младог свештенства, наилазећи на добре и поустљиве архипастире, као по некој привилегији траже од њих добра а часна мјеста. Не добију ли така, то стварају многе неприлике и себи и своје архијерејској кући у својој глави опаке мисли.

За такве можемо рећи, да несхваћају позив свој и да су валуд Слово божје учили и слушали.

Код Срба у Маџарској и далмацији, изувимајући бококорску епархију, епархије су са свијем уређене, те се тим и мање злоупотреба од свештенства види. По заслугама својима свештенику се одређује ова или она парохија, а код још неуређених епархија догађа се свашта.

Свештенство пати, а особито они млади свештеници, који су нешто више него што се од њих захтијева свршили, а који би морали по праву предњачити другима. Добро би било узети за примјер и углед уредбу румунске цркве.

Све ово, што до сад рекох, рекао сам зато, да докажем како се уз трудноћу још и оваке неприлике и злоупотребе догађају и то за то, што немарни трудноће и не осјећају Свештенство је забављено политиком или је прожмато прећераним либералством, као што се у краљевини најбоље види. Тешко цркви, гдје се свештенство на партаје дијели, гдје се Целагићи слушају. (Нијесмо томе још дорасли. Ур).

7.

Ко може ступити у свештенички чин.

Ову трудноћу, опасност и достојанство свештеничког чина морају имати пред очима они, који желе ступити у свештенички чин. Морају се испитати, јесу ли могући тако тешко бреме на своја леђа уштити; имају ли у себи доста душевне снаге: разума, знања, искуства и племените природе, беспорочног живота, као што и сами ап. Павле од свештеника захтијева. (I Тим. гл. 3 и Тит. гл. 1).

Имајући такова савршенства свештеник, згријеш ли Богу и, ближњему не послужи ли, одговараће²⁾.

Најбоље је, да онај који ступа у свештенички чин, испита своје срце, исјећа ли оно Христа и Његове ријечи; љубиш ли ме? — паси овце моје. И одговори ми на то питање, као Петар велицемјерно: Господи, Ти кћи, акш овце тја (Јов. 21, 12). Даље, долази ли ради добра оваца у тор, да их спасе, или ради своје користи, да украде, убије или погуби? (Јов. 10, 10). Ако је отицао у првој намјери, онда је пастир, није ли, то је тат и разбојник.

9.

Дужност и јарам свештенички састоји се из четири дијела, или четири посебне дужности.

- 1). учити народ;
- 2). Свети живот проводити;
- 3). тајнодјејствовати, и
- 4). молити се за друге.

О првом трећем говори апостол: Тако нека да неплетъ челоу твоу, акш гдѣхъ Христовихъ и строгитиѣ тѣмъ Божјихъ. (I. Кор. 4, 1). О другом дијелу говори сам Христос: Тако да прокѣтитѣ икѣтѣ кашѣ предъ челоу твоу, акш да кидѣтѣ кашѣ докря дѣла (Мат. 5, 16). Посљедни пак дио доказује Господ у ст. завјету (Лев. 16, 34; Јоица 3, 17).

Глава II.

О учењу парохијана, као првој дужности свештеничкој.

По што је дужан свештеник парохијане своје учити вјери и добрим дјелима, учити не само ријечју него и дјелом, т. ј. својим примјерним животом, јер би иначе ријеч без дјела мртва била и без плода; то ће се ова глава разди-

²⁾ Св. Јован Златоуст написао је нест бесједа против оних, који не врше дужност свештеничку.

увјелити на два дијела: а) о учењу ријечју, б) О учењу дјелом.

а) О учењу ријечју.

У овом дијелу главне су тачке: 1) утврдити народ у вјери; 2) показати, што ће учити и одакле; 3) на какав начин, гдје и када.

10.

Утврдити народ у вјери.

Учити народ, дужност је како епископа тако исто и презвитера. Ову им је власт дао сам И. Христос, када је заповједио апостолима својима, да не крете, само него и да уче, и то прво учити, па крестити (Мат. 28, 19; Мар. 16, 15, 16). Доказује власт њихову и ап. Павле, ка да о себи говори: „Горе лиџ, клягокрѣткѣю, лицѣ не мизѣѣ ѡмилѣ, строніѣ ли ѣтѣ преѣдано. (I. Кор. 9, 16, 17). Какш ѡуѣш приѡкрѣтѣ, кѣ негѡже не кѣрокляш, какш же ѡуѣш рѡѡтѣ, ѣгоже не смышаш: какш же ѡуѣшнѣтѣ кѣзѣ пропѡкѣдљощѡ (Рим. 10, 14). Доказао је, када је Тимо тија, епископа ефеског, обвезао Ботом и страшним судом Христовим, заповједивши му: Пропѡкѣдѣѣ ѡвоко, нѣстѡй клягокрѣмнѣнѣ и кѣзкрѣмнѣ, ѡкљичнѣ, запрѣтнѣ, ѡуѡли ѡ клякнѣ долготрѣпѣнѣ и ѡбчнѣнѣ (II Тим. 4, 1, 2). Доказао је, када захтијева у опће од сваког свештеника, да мора од учити: Ђѡ кѡ клязѡю кратѣ, докѣрѣ ѡбѡнш мѡжнѣтѣ Инѡѡ Хрѣтѣ, нѣчѣглѣтѣ ѡкнѣ кѣрѣ, и докѣрнѣ ѡчнѣнѣ (I Тимот. 3, 2; 4, 6, 11, 16; 6. 2; II Тимот. 2, 2, 14, 15. 24; 3, 14; 4, 5; Тит. 2, 1, 7, 15; 3, 8¹).

11.

Господ не захтјева само од пастира оваку дужност, на име дужност учења, него да паче, жестоко пријети онијема, који му не врше. Искаће крв оних, који су погубљени а из рука немарних пастира, казнивши их жестоким мукама (Језек. 3, 17, 18). Сине ѡлокѣчѣ! стража дѡхѣ тѣ домѡ Израилѣѡ, да гнѣшнѣ ѡвоко ѡ ѡуѣтѣ Мѡнѡхѣ, и козѣкѣтнѣнѣ ѡмѣ ѡ мнѣ. Когда рѡѡ грѣшнѣкѡ: смѣртѡю ѡуѣрнѣш. И же не козѣкѣтнѣнѣ ѣмѡ, нѣже ѡуѣкѣнѣшнѣ, да ѡкѣрѣтнѣтѣ ѡ пѡѡтнѣ ѡкѡш ѡѡкѡкѡш, ѡ жнѣкѣ ѡдѡтѣ. Грѣшнѣкѡ ѡуѣш погнѣнѣтѣ ко грѣкѣ ѡкѡнѣ, кроки же ѣгѡ ѡ рѡкнѣ тѡѡѡ кѣзнѡѡ. Тако исто и у глави 33. 8 и гл. 34, 10. И у новом завјету: Приѡдетѣ гѡспѡдинѣ рѡѡ тогѡш кѣ днѣ, кѣ онѣ нечѣтѣ и кѣ чѣтѣ, кѣ онѣ не кѣтѣтѣ, и рѡстѣнѣтѣ ѣго полѡѡ, ѡ чѡтѣтѣ ѣгѡ ѡ нѣкѣрнѣмнѣ

¹) Ова послана Тимотију и Титу, која су садржине пастирске, мора сваки свештеник пред очима имати и по њима се поучавати

положитѣ (Мат. 24, 50, 51; тако исто и код Луке 12. 46²).

Ово, свештениче, прочитај и утуви! По што те Господ украсио благодаћу свештенства, то одговарај дјелом. Називаш се анђелом Господа Сведржитеља, и као такав дужан си безусловно проповиједати људима вољу и закон Господњи.

Анђео значи вјесник, те баш ради тога свештеника и назива се анђелом, јер уста његова, као извор какав, морају бити пуна мудрости, од којих људи имају с пуно права некати закон божји (Малах. 2 6). Називаш се *пастирем*. Као такав треба да пасеш стадо своје. Штити гоње нога, лијечи болеснога, обраћај заблудјелог. Пасти друкчије не можеш него поуком по оному како каже пророк Јеремија: Н дѡмѣ клятѣ пѡстѣрѣнѣ по гѡрѡѡѡ мѡѡмѡѡ ѡ ѡуѡпѡѡтѣ кляѣ рѡзѡмѡмѣ ѡ ѡуѡнѣнѣмѣ. Подѡкнѣнѣ нѣже зацнѣнѣтѣтѣ, нѣже крѡчѣѡтѣтѣ ѡнѡгѡ мѡжнѣшѣ, толѡкш мѡкѡмѣтѣ кѡжнѣмѣ которѡѡ ѣтѣтѣ нѡмѣтѣ, кнѡрѡѡжнѣ Сравни II. Кор. 10, 4; Ефес. 6, 17; Јевр. 4, 12; Прич. 30, 5; Рим. 1, 16; II. Тим. 3, 15; Псал. 118. 35; Дјел. ап. 20, 28).

Пази на праведне и грјешне, јер те називају оцем, па као такав у самој ствари и буди таким свим ствојим варохијанима, препорађајући их проповиједањем истине и савршавањем тајана (I. Кор. 4, 15) Буди материњског срца и тугуј у срцу заједно са апостолом Павлом све дотле, док се Христос не смидује на њих (Гал. 4, 16, Мат. 22, 3; Лук. 14, 17; Јов. 3, 29). Проси, моли принуди, да уљегну, како би се дом испунио зѡанѡма.

12.

У првим вијековита пастири су ревносно испуњавали своју свету дужност и препоручили гријешницима својим, да је исто тако ревносно врше: на веселенским и помјесним саборима утврдили су канонима³) а к томе су својим посла-

²) Приметити је, да наше свештенство врло мало или ни мало не проповиједа народу, а то је баш и узрок неки одвратности нашег народа од цркве. Увршили свештеник тачно проповједничку дужност своју, увидјеће какав ће успјех постигнути, јер народ наш израдознаости у цркву иде, а не из пѡбѡжнѡстѣ (?!*)

³) Ни ово се не може примјенити свима ни сваком крају. Ур.

⁴) 36. правило ап. говори: „Новѡпѡстављѣнѣ епѡскоп, ѡко ѡз ѡѡнѡстѣ небѡ учѡ, неѡкѡ бѡѡѡѡдѡчѣн, док се не поѡрѡвѡ“. 58. пак правило: „Епѡскоп или презѡвѡтер, којѡ пушѡѡ у неѡмар кљѡр или народ и не поучѡѡ ѡх у блѡгѡчѡстѣ, неѡкѡ се ѡдѡлучѡ: ѡко пак устрѡѡје у неѡмару и безѡбрѡжнѡстѣ, неѡкѡ се сврѡне.

19. правило VI. ѡсѡ саборѡ: „Треѡѡ да прѡстѡјѡнѣцѣ цркѡѡѡ, ѡ ѡсѡбѡтѡ у дѡне Гѡспѡднѣ,“ поучѡѡѡѡ сѡѡ кљѡр и

ницама св. оци поучавали, како треба ово тешко бреме узимати и носити!).

13.

И заиста нема узвишеније и главније дужности за свештеника од ове. Али ипак налази се многих, који на жалост овако велику дужност сматрају пошљедном, или је сматрају никаквом. Но оваки треба да очи отворе и да не падају у понор, да не узвриједе за њих оне Јеремијине ријечи: *Скащцици не рикоша: гдѣ ѣтъ Гонодѣ; ѿ држащѣн законѣ не кѣдѣша ма и пастири нечиткокаша на ма.* (Јер. 2, 8).

Такођер треба, да се чувају суда Господњег, под којим се налазио *рѣкъ лѣнѣикий и лѣкѣикий*, кад је закопао дани му таланат (Мат. 25, 26, 27, 30).

Овоме суду принадлеже и неки знакови, којима апостоли (ап. Пет. П. посл. 2, 17; Јуда ст. 12) називају лијене и развраћене учитеље

народ ријечима благочашћа, избирајући из Божанственог писма мисли и расуђивања о истини, и не прелазећи установљених већ граница или предања богоносних отаца“.

1) Григорије Богослов у својој првој бесједи каже, да је прва између свих дужности свештенику проповиједање слова Божјег.

Св. Јован влатоуст у другој бесједи на посланицу Титу, назива мјесто или трон епископски: мјестом проповиједања.

Убесједи 29. на посл. Римљанима: Свештенство је у ту сврху, да проповиједа и учи.“

изворима и облацима безводним, јесењим бесплодним стаблима, и два пута умрлима. А пророк Исаија такве назива: *слијепима и нијемима* (56, 10. 11).

14.

Речена љеност и споменута пророком Јеремијом шљепоћа састоји се у томе, што се пастири за себе и о себи брину, а не о спасењу пастве своје (Филип. 2, 21). А осим тога, ако се уклањају од праве истине, а прибјегавају баснама и сујевјерију. (Тим. П. гл. 1, 13, то тиме и пароксијане своје уче, уваљујући и себе и њих у сујевјерије и раскол.

Овдје је ради поуке потребито споменути свештеницима ријечи Христове: *Сма пастири Израилеки! ѣда пабѣтъ пащыри галинхѣ ѣкѣ; не бкѣтъ ли пабѣтъ пащыри; Сѣ млеко ѣадитѣ, ѿ колноу ѡдѣкѣтѣ ма а тѣчноу закѣлѣтѣ, а бкѣтъ монхѣ не пащѣ. Њзнемогшигш не подѣтѣ, колѣщѣгш не бѣкѣтѣтѣ ѿ сокрѣшнѣгш не ѡказѣтѣ ѿ закѣдѣдѣицагш не ѡбратѣтѣ, погнѣшигш не кзѣкѣтѣ! не азѣ, рече, на пащыри, ѿ кзѣщѣу окаѣтъ монхѣ и не кѣдѣтъ пащѣ нѣтъ пащыри: ниже галинхѣ ѣкѣ илѣтъ пащѣ. (Језик. 34, 13, 10). И опет Горѣ пащыремѣх, ниже погѣлѣютѣ ѿ рѣсточѣтѣ оцѣи пащѣкѣ (Јер. 23, 1).*

(Наставиће се).

ПИСМА ИЗ ТАВНИЦЕ.

Пише својему куму Д. К., богослову: **Ненад.**

(Наставак).

Писмо четврто.

Драги мој куме!

Пишући пошљедње ретке трећег писма, примио сам из руке тамничког стражара брзојав, у коме сам прочитао ово: . . . „Јављамо ти тужним гласом, да се јеромонах Исаије ноћас преселио у вјечност. Браство.“

Рањеног увриједити је лако. Сличан брзојав примио сам лани у Р. о смрти свога оца И, који ме вазда љубио као што добар отац свога сина љубити може и умије. За то ми је ова жалост обранила срце. Па ту исту, тешку, рану повриједила је смрт мога стрица, тијем више, јер сам у оковима тамнице. —

Тако ни стричеве као ни очине посмртне остатке нијесам могао, на жалост, испратити до вјечне куће, па ни близу бити, када су их оба

сахрањивали! Моја је жалост велика и туга тешка, Али не з тога, што су се они опростили, испивши чашу смрти, свега, што као сиње море испуњава овај свијет, а што дави и душу и тијело људи, докле су на путу за вјечност. На име, они већ не робују људскијем страстима: гњеву, зависти, свађи, опадањима, оптужбама, лажима, богатијем и гордијем људима, који изнуђавају, од сиротиње работања и славе; они више не гледају и не слушају неправедност људску: рађења о глави, мучења онијех, који нијесу ништа скривили одузимање части, одузимање најнужнијих животнијех потреба, затварања без кривице у тамнице, одбијања молаба страдалника и т. д. што се све догађа на земљи. Не жалим зато, велим, него з тога, што сам ја остао још амо: да бројим „прне дане без бијелијех новаца.“ — Не жалим за

њима, јер су они отишли ка Господу Исусу Христу, у коме је истина, љубав, благод, чистоћа, правда, некористољубље, само одречење, трудољубље, стрпљивост, храброст, и ко да изброји сва његова савршенства¹). Осим тога, они су и живјели доста на овоме свијету, и за читава свога живота нијесу се намучили колико сам ја у своје досадашњем животу — од 28 година. Њих није никад нико затворио у *аис*, ако су кад изrekli пред ким да су *поштем*, да поштено и праведно живе у садашњем вијеку, по науци апостола — докле мене *Пеш. Пеш.* јест, по вољи човјека, ради личности, а не *по закону*, ради правде! Њима никад нико није рекао, ако су кад год, у случају болести, рекли да су, као људи. болесни: „болесни смо“ — да су „*симулант*“ ради мрснијех јела уз пост; — докле мени неки господин, мој претпостављени, — може бити по лођици Бож. Ник. — *јест*, и то баш онда, кад је већ избијао једанаести час мога вајнога живота. кад су г. г. лијечници *Јеро Пугљијези* и *Марти* пумпали *воду* на литре испод мојих ребара! За њих никад нико није рекао дру Гл., ако их је кад овај визитирао; „*Herr doktore, das ist onania!*“ — докле мој бивши наставник — учитељ — *Бож. Ник. улудно* (разумије се, по својој лођици) рече за мене! (Хоћеш ли, да ти кижем: ће је, када и пред ким тај одлични (Sic?!) логичар и психолог то извалио?) Њима никад нико није рекао, ако кад год нијесу били добро научили лекције, да су с тога: коњи, будале, луди, сметењаци и т. д.; — докле мени и онијем што су били самном неко је не једном рекао, имајући, ваљада, сврбеж иза својих ушију.

По томе, њих не жалим, не жалим сам себе који много што шта сложих у своје срце, а и још слажеи на рачун свога изнуренога тамничкијем мраком тијела. Јер свако се дао на зло и готов је да као рис с' дрвета скочи на врат и прегризе вратне жиле и обори, не само непријатељи а противници мога имена и гласа, који би ради били да се изгубим с лица земље као кап кише у пучини морској, — него многи и од онијех што су ми по роду, имену и племену своји, заелијепљени себичњаштвом и мраком жеља за богаством, и славом овога свијета. А ово не бива без борбе и напора моје немоћи ће се мучим толико и у оквима тамнице. Јер ни слобода данашњега

¹) Из слова преосв. Амвросија.

времена, често пута, нема толико моћи, да сразмјеру, одоли свијем нападањима и смјеровима противника.

Дакле, дубоко ганут споменутијем брзојавом, и с овијем писмом мало сам закаснио. Али још није настало оно „безвремено“, кад би се ипак могло говорити с неком надом на успјех. Јер и апостол помиње поред „времено“ и „безвремено“ сигурно с разлогом.

г) Пости и дијељење милостиње.

Ово што ћу ти рећи о посту, као божјој установи²), немој да те забуњује и доводи у подсмјех и презирање мога свјета. Јер знам, да су и од тога данас многи одступили, којима је Бог трбух³) Ту нијесу ништа помогли ни угмеди онијех из равне Босне и кршевите Херцеговине, што им се бијела брада као вуна спушта до појаса, а низа њу капље зној, борећи се (с унутрашњим духовима, који су од овога двора, а који као мајмуни подражавају новијем мајсторима и спољашњијем непријатељима, —) за свети аманет, за оно: „достойињ“, врт чега су примили да буду слуге божјега винограда. — Не помажу, велим, јер: — „шта знају стари наши попови?! Шта ли пак калуђери?! Млади су ближе Бога и чудеса; они знају шта је то пост и шта вриједи“ (и сам за се велим да сам из категорије младијех људи).

Грозим се, кад помислим, да их, на име, онијех, што су засићени до грла „новијем бољијем знањем“(!?) има по који *ексемилар*, који *усред Великогоспојишког поста*⁴) *вкусно пождере* по литру „пите сирнице“, по чинију масне т. зв. „супе“, „макаруна с масла“ и др. кад *Божа* преко *Миљанке*, па још лијено обучен у „мантију“ и „расу.“ До душе није вајде инћарити, бијаше скинуо с главе „камилавку“, па је ставио на трпезу до чиније с макарунима, што му од чести олакшава гријех?! (Далеко било Високо!).

Ну, ово није, ако мислиш, један примјер, који сам тада ту видио; био је још који сличан. А такове среће су били, сигурно и други очевидци, да виде кога од нове сорте „мантијаша“

²) I Књига Мојс. II, 17.: Лука XXI, 34; I Кор. VII 5.; Мат. VI, 16.—18.

³) Филиб. III, 19.; исп. Рим. XVI, 18.; I Тим. VI, 5.; Тит I, II).

⁴) Зато, што је преучио, заборавио да је њему као и осталијем који служе у Господу, одређено живљење и небесна, од куда ће доћи Христос да преобрази наша тијела, да буду једнака тијелу Његове главе. фил. III, 20, 21. испора Ефес. II, 6. 19.; I Кор. XV, 43. Дј. ап. I, 11.

или клирика нашег рељевскога од р. Саве до брда Дријема више Иванице, ће у дане посне јадјат мјасо, јајца и сир — ђубо: недуго ради!?

Таки су неки наши млади попови, односно богословци, који су иначе ваљани. Срећа је што су још веома ријетки. А височког младог попу навео сам ти за примјер, који не треба нипошто никоме да послужи, јер је узрок врло штетнијех пошљедица.

Ти ипак, драги мој, знајући да си одређен на службу, коју је установио Господ, у којој ћеш одговарати не само за себе но и за многе, угледај се поуздано на оне, који су дугогодишњи свој живот проводили у *правом посту и молитвама Богу*. Јер ни један који се прими у ту службу, не живи себи, нити умире себи¹⁾; јер царство божје није јело ни пиће²⁾. Кад то знаш, онда нећеш никад чинити оно, одашто ће се повјерени ти људи, падајући и ти, спотицати. А за ово слушај ријечи блаженога Павла, који овако вели: „Добро је нејести меса, и вина не пити, и оно не чинити, на што се твој брат спотиче, или адашта гори постаје, и слади. Не губи јело својијел онога за кога Христос умрије“³⁾.

Напротив, панућеш, као сваки, кога слобода у томе погледу бива на саблазан другијех, под казан цркве, односно под суд Спаситеља нашега Бога. Јер што је уредила црква⁴⁾, да постоји и да се врши, служиоци њени дужни су испуњавати. „Који епископ, или презвитер, или ђакон, или ипђђакон, или чтец, или појач не пости, . . . нека се свогне, осим ако није запријечен од шјелесне немоћи: ако је свјетовњак, нека се одлучи“⁵⁾.

Немој, дакле, пристајући за онијем који се узносе, или за жељама свога трбуха, мрсити онда, кад је црква задражила⁶⁾, нити постиши, кад није забранила мрсна јела, не ради душе, него ради другијех обзира⁷⁾. ако мислиш и желиш да будеш вјеран син своје цркве, и достојан звања свештеничког. Јер, ево како говоре оци гангрског сабора у једном свом правилу. *Који епископ, без шјелесне потребе, него просто што хоће да се узноси, не обдржава постове, који су опште предаки*

и црквом чувани, а налази се при томе у црној свијести, нека је анатема“⁸⁾.

Постови су од врло велике важности по свакога Хришћанина у опште, и црква их од свију Хришћана изнуђава а на првоме мјесту од свештеника. Св. Јован Златоусти у својој бесједи, између осталог вели: „*За то што нијесм, постили, ми смо изгнани из раја; за то постимо, да отеш уђемо у рај*“⁹⁾ —

Постећи, буди *милостив према сиромасима*, и руку им подашљиву пружиј. Јер то вриједи много поред поста и молитве, *јер милостиња ће очистити од грјехова*¹⁰⁾ све који је год чине.

У св. Писму говори се много о томе, да ће примити плату сваки који милује сиромаша и убога, дајући милостињу од чистога срца и да га види Бог, а не од сујете и да га виде људи. Јер ко даје сиромашну, Господу зајам даје, који ће му и платити за добро. А за то му никад неће мањкати, јер Бог надомирује. А ко одвраћа очи своје (од сиромаша), биће му много клетава¹¹⁾. А с. Амвросије¹²⁾ вели: „*Нарани умирућег од глади; а ако га не нараниш, убио си га*“ —

Не одетупај дакле од божјих и црквенијех установа односно *поста и дијелена милостиње* докле не дође час примања *нераспадљивог вијенца славе*, час жеља испуњенијех; а до тога часа и гладујемо, и трпимо жеђу, и голотињу, и муке, и потуцамо се¹³⁾.

Пости, како ваља постити, кад је прописано, молећи се Богу, да не будеш стављен, као ја, у окове мрачне тамнице!

д) **Владање над собом.**

Многи, особито у данашње вријеме, губе се због незнања да над собом владају. И није то мала ствар бити вјешт над собом владати. Онај, који се спрема да над собом влада, ако жели да одржи побједу, ваља да има много очи са свију страна — као што вели свети Златоусти —, да има оштар поглед, да око ума не заклапа. Ово се захтијева од сваког човјека, који се о себи брине. А шта мислиш, према томе, у коликој ли се мјери то тражити има од тебе, који

1) Римљ. XIV, 7.; I Кор. VI, 19. 20.

2) Рим. XIV, 17.

3) Тамо XIV, 23. 5.; I Кор. VIII, 13. 1.

4) Види књ. о Должности, презвитера

5) Ап. прав. 69, испореди књ. Крмч., лист 19.

6) Ап. прав. 59.

7) Тамо 51. и 53.

8) Гангр. саб. пр. 19.

9) Бесј. I на књ. Бит.

10) Сир. III, 20.

11) Прич. Сол. XIX, 17; XXVIII, 27; XXII, 9; 5. књ. Мој. XV, 7; проп. XI, 1. 2. Мат. X, 42; П. Мор IX, 6.

12) de offis lib. I. cap. 30

13) I Кор. IV, 11.

се спремаш да владаш не само над собом, него над свима људима, који ће ти бити повјерени? Ево како даље говори св. Златоусти: „*Ваља да буде (свештеник) вазда будан и да живи духом, и, шако рећи, да дише огњем, и већма него војсковођа, који и дању и ноћу бдије над војском ваља да је на опрезу, и да ради, и о свему да се стара и брине*¹⁾).

И, заиста, такав треба да ти будеш, који се спремаш за пастирску службу. Јер разноврсне дужности које ти ја ни чак из далека не могу ни умјем исказати, — захтијеваће од тебе, да их вршиш и испуњаваш ради свога и својих људи спасења. А то нећеш никако моћи учинити, ако не будеш онаки, какав треба да будеш по ријечима Златоустога: ако на име, не знадеш и не будеш вазда кадар држати у ланцима покрете тјелеснијех и свјетскијех жеља, и у опште владати над собом у свакоме погледу. А да можеш стећи снаге ради одржавања власти над собом, неопходно ти је потребно, да вазда будеш разборит, свјесан свога узвишеног звања и власти, свјесан многијех дужности и цијељи, која се жели кроз пастирску службу. Да у свакој прилици и при сваком свештеном дјелу и у опште твоме покрету и раду знаш изабрати и употријебити најбоља средства, која ти додикују, исправљајући хладнокрвно евентуалне грјешке, а не мислећи да ово или оно долази од судбине или несрећна случаја.

Владати над собом, врлина поред осталијех врлина, има ће се од тебе тражити као од онога, који, по својој позиви и положају, мора да свакад буде у очима људи, и по томе служити им у свему за пријер — углед.

Што се тиче јела, коме вели апостол Павао овако: *јело нас неће поставити пред Богом, — служиоцу божјега олтара ни уколико не додикује преједати се, — пуштати на вољу трбуху.*

За то је Христос рекао својим ученицима да се уздржавају од сувишног јела и пића, кад им је рекао: „*Чувајте се да како ваша срца не отежају ждерањем и пијанством, и бригама овога свијета*²⁾).

лудац јестивом. Слично томе говори блажени Павао у својој посланици к Римљанима, говорећи: „*Да ходимо поштено као по дању: не у ждерању и пијанству*³⁾).

А старозавј. филозоф у причама вели: „*Не буди међу пијаницама и међу изјелцима*⁴⁾).

И на другијем мјестима св. Писма налазимо, ће се осуђују сви, који су прождрљиви, који не знају чувати себе у јелу и пићу, него ждери и преко мјере, подобно безсловеснијех животиња. —

Ниједан свештеник, који се не зна уздржавати кад једе и пије, но се одаје преједану, овог или оног јела или пића, не ће моћи ни друге научити да не чине сличне иступе. Напротив, изазваће поругу и подмијех против себе од људи, које томе тобоже учи; јер они већ знају како се попо у томе влада кад је код куће му а и на другијем мјестима, као што су они вјешто сазнали. И, је ли жалостно и грозно помислити о томе, кад, у мјесто да људи с пажњом слушају свештеникову проповјед о уздржљивости, о умјерености у јелу и пићу, они један другоме на уху дошаптују с подмијехом: „*а научи, попе — кале, сам себе, па онда учи нас — врачу исцјели се сам?!*⁴⁾ а камо ли такве примјере ће год гледати.

Према томе, како ће такав јадник у осталом успјевати, имајући уз ту своју ману и осталијех погрјешака, за које су његови парохјани вјешто прокопали? не ће ли бити узалудни сви његови трудови, и сав његов зној бадава? Ну, на срећу, ваљада су такви у нас ријетки?

Ово ти рекох што се тиче владања над собом у погледу јела. Ну толико и још више, мораш владати над собом у погледу унутрашњијех покрета и жеља, које су по тијелу, имајући на уму страшне пошљедице њихова циља, ће им се чини природна сласт, и потоме се разбију и поврћу натраг — влачећи за собом природне пошљедице. А то и јест главно. Ово се управо подразумева под ријечи: *владања над собом.*

У овој погледу човјеку је врло тешко, робујући тијелу, издржати потпуну борбу, т. ј. владање над собом; јер се на томе попришту истичу силне тежње тијела, које се противе здравој мишљењу. Шљедователно, слаби снага духа те попушта притисцима тијела, односно

¹⁾ In. ep. ad. Timot. c. s. hnm X, n. 1.

²⁾ Лука XXI, 34.

³⁾ Римљ. XIII, 13.

⁴⁾ Прич. Сол. XXXI, 20.

тјелесне жеље, стижући моментално и на силу циљу, постају извјецбаније а по томе и чешће и јаче. Ишту је већ нужна већа енергија и воља да се човјек одржи не оборен.

Ну, да те шта не облада¹⁾ и не ослаби да не можеш владати над собом, мораш безусловно бјезати од сваког тјелесног гријеха и држати своје срце вазда чисто од неваљалијех помисала и жеља. Тако ћеш моћи имати *здрав ум*, који, на име, не ће бити помућен тјелеснијем страстима; а он ће ти тек бити најбоље средство, да над собом вазда владати можеш. Одржиш ли се једном или два пут у границама власти над собом, онда ћеш јачати у томе сваки пут, двоструко и троструко више, као вода у потоку, у који се се слијева више мањијех поточића. И тако си већ сигуран у ствари. Треба, на име, велика снага да би те могла свалити с те висине.

Ти пак, мили мој, остаји све на страну, знајући да живиш ради Бога, ради спасења свога и онијех, који ће ти се, по пријему свештенства, предати на управу. Одабери дакле тај, само тај једини правац: да угодиш ономе, именовом кога даје ти се власт, не дајући се у науке туђе и различне, да те вјетар њезин у ланцима човјечијим, у преварама љуља као трску на води²⁾ — па ћеш моћи вазда собом владати. Али при томе никад не заборављај ријечи проповиједникове, који довикује, говорећи: *„Радуј се, младићу за младости своје, и нека те весели срце твоје док си млад, и ходи куда те срце*

твоје води и куда очи твоје гледају; али знај да ће те за све што Бог извести на пут. Јер ће свако дјело Бог измијети на суд и сваку тајну, била добра или зла³⁾ —

У прилог к томе препоручујем ти, да се чуваш од жеља младости, о чему сам ти и напријед говорио; докле законом не ступиш у брак. Тада пак још већма уздржавај себе, а на жену своју, која буде с тобом законом спојена у једно тијело, немој гледати с противу законом жељом, него живи с њоме једино из љубави, да рађаш ђецу и прослављаш Бога, а не по жељама које су од тијела.

Истина је, да има много и много што шта у животу, одашто се запети можеш, да панеш и да изгубиш снагу уздржања над собом, особито док си још млад и више роб тијела. *„Јер и леполико лице — говоре златна уста св. Јована Златоустога, — и драж покреша, и широкости хода, и мекоћа гласа, и тисане обрве, и наличено лице, и силешени курјаци, и бојадисана коса, и скупоцјеног одијела, и блијесак украса, и лепота камења, и мирисаве масти, и све остало, што род женски смишља, кадро је узнемириши душу, ако она није ошврднула у зашћу уздржања⁴⁾*

За то, љубазни, запрегнувши бедра својега ума, буди тријезан⁵⁾ и за пијело не ћеш пустити превласти унутрашњијем покретима неваљалијех жеља! —

³⁾ Проповиједн. XI, 9.; XII, 14.

⁴⁾ О свештенству књ. VI, гл. 2. стр. 119. Ст. пр. од Јов Вучковића Нови Сад 1894.

⁵⁾ I. Петр. I. 13.; IV, 7.; V, 8.

(Наставиће се).

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА ИЗ ПАСТИРСКЕ ПРАКСЕ.

III.

Да ли се умрлој дјечи држи помен, ако се држи, које молитве и јектенија треба узимати?

„Гласник православне далматинско-истријске епархије“ од 1894. г. бр. 3. стр. 43.—45. расправно је ово питање стручно, логично и исцрпно, па кад нас је тај лист у овом конкретном случају одмијенио, не

моремо друкчије, него да брату Луки донесемо мјесто нашег, тај одговор.

„Треба ли држати помен и за умрлу дјецу (само се по себи разумије за ону, која су крштена), кад је значај молитава за мртве, као што видјесмо, тај, да им Бог прости гријехе и да их удостоји царства небеснога гдје праведници пребивају; међу тим у младенаца нема ни „вол-

нихъ и неволныхъ“ гријеха, а по ријечима Спаситељевијем „таковихъ во естъ царство небесное“ (Мат. XIX, 14), те према томе и вели се у завршној молитви младеначког опијела: „Храний младенцы Господи въ нынѣшнѣмъ житіи: въ вѣдущемъ же вѣкѣ готовавын имъ пространство Авраамово лено, и по чистотѣ ангелскаа свѣтообразнаа мѣста, въ нихъже водворяются праведныхъ души?“ —

Држећи се овијех навода из светотога Писма и требника, а имајући пред очима поменути значај молитава за мртве, ми би могли на стављено питање одговорити негативно, т. ј. да не треба држати помена умрлој дјечи, а то тијем прије, што не постоје никакви позитивни црквени прописи у том погледу, а и за то што нема нарочитог чина „въ память сконшихъ младенцевъ“. Али оснивајући се

1. на томе, што нам се у св. Писму заповиједа: „творити молитвы, моленіа“, без назначења некијех особитијех околности, „за вса чловѣки“ (I. Тим. II, 1, Ефес. VI, 18. 19);

2. што „въ домѣ отца небеснаго многи обители сѣтъ“ (Јов. XIV, 2), а стање душа праведника у слави небеској и блаженство њихово има разне степене (Макарије Догмат. богосл. Т. II. стр. 543), према заслугама свакога: „Кинждо же свою мзду приметъ по своимъ трудѣмъ“ (I. Кор. III, 8), те према томе ни степен блаженства умрлијех младенаца не море да буде у броју већијех, јер се они нијесу на земљи подвизавали;

3. што на младенцима могу да почивају гријеси родитељски „И вопрошиша Его ученици Его, глаголюще: равви, кто согрѣши, сей ли, или родителя его, яко слѣпъ родиса“; [Јов. IX, 2. 3], и што Бог ревнитељ походи гријехе отачке на сино-

вима до трећега и до четвртога кољена [Исх. XX, 5], и

4. што „Никтоже чистъ отъ сквернилице и единъ день житіа его на земли“ [Јова XIV, 4. 5].

— На основу свега тога држимо, да молења нијесу излишна ни умрлијем младенцима, шта више да су им благотворна и нужна, у колико им могу помоћи да постигну већи степен блаженства у слави оца небескога, и да их ослободе пред свевидѣлим оком божјим од сваког „возмездіа“ за гријехе родитељске и прародитељске, који на њима могу почивати:

Што се пак тиче тога, што нема особитог чина „въ память сконшихъ младенцевъ“, моремо примијеуити да га нема ни за свештенике ни монахе“.

Него, и кад би било истинито да молитве ништа не помажу умрлијем младенцима, као што не шкоде, ипак, не обзирући се на све оно што је досад казано, а с погледом на то што су молитве за мртве свакако корисне и самим онима, који се моле, по ријечима псалмопјевца; „Молитва моя въ нѣдро мое возвратиса“ (Пс. XXXIV, 13) и Спаситеља: „Миръ вашъ къ вамъ возвратитсѣ“ (Мат. X, 13.] — **треба се молити и за умрлу дјечу** ради самијех родитеља њиховијех, који у црквенијем молитвама траже утјеху својему уцвијељеном срцу и оснажење вјере своје.

„Пролио ко Господѣ моленіе мое, печаль мою предъ нимъ возвѣщѣ“, вели цар и пророк Давид. Да, лакше је души, кад о жалости својој с ким проговориш, када кажеш, или пролијеш сузе пред човјеком, у чију си доброту увјерен; али још лакше бива души, када свеблагоме Богу жалост своју откријеш, када пред Њим плачеш о својему јаду. Јест, слатко је и плакати,

WWW.WWWS.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

слатко и сузе лити, када стојиш на молитви пред Господом. Тада Бог својом благодати развеселава ожалашћену душу нашу.

По вјеровању хришћанском, умрли младенци, живећи у царству небескоме умом одраслијех, моле се Богу за родитеље своје устима цркве: Утјеши Господе, родитеље моје. Они много туже за мном. Ја један бијех у њих, на мене као на јединца својега гледаху они и радоваху се. И гле, сад мене нема у њих. Утјеши их Господе, ублажи тугу и бол матере моје, стишај срце оца мојега (Послијед. млад. опијела). Па кад ће мисао, пуна утјехе, сијнути у души родитељској, мисао да се умрла дјеца њихова моле Богу за њих, сијнути и разведрити их, — када згодније, него, тада кад и сами буду стајали на молитви пред Господом за преминулу дјецу своју?

Пошто пак, као што горе споменуемо, нема особитог чина „вѣ памать ѡспинхѣ младенцевѣ“, а молитва да им Бог прости „всѣ прегрѣшеніа волнаѣ и неволнаѣ“ нема мјеста, то ће бити приличније да свештеник, држећи помен мртвијем младенцима, чита, у мјесто обичне јектеније за усопше и молитве: „Боже дѣховѣ“, јектенију и молитву: „Господи, Исусе Христе, Боже наш, породившымсѣ отъ воды и дѣха“, које су исписане на опијелу младеначком (С. В. Булгаковѣ, Настольная книга стр. 916)“.

IV.

Је ли потребно умрлог осим јелеја још и пшеницом посипати?

На ово питање кратак је одговор: **Требник преда се, па како тамо пише, тако је.** Треба ли зар коментара преко овијех ријечи: „И посѣмѣ наливѣтѣ (свѣщѣнникѣ)

вѣрхѣ мощей елей ѿ кандила, или сыплютъ пѣпелѣ ѿ кадильницѣ“?!¹⁾

Така инструкција има свој четврт основ у утврђеном значењу *символических радња при погребу умрлих*. Св. Дионисије Ареополита каже: „Послије цјеливања сипа свештеник јелеј на умрлога“. Па даље додаје: „Овдје треба да се сјетимо, да и код оног првог освећеног богопрепорођења пред божанским крштењем, послије кад се одјећа одложи, помазује се јелејем лице које хоће да прими крштење, као прво удиоништво тајне; па исто тако и сада, по свршетку свега, сипа се јелеј на умрлога. Помазивање јелејем позивало је тада извршитеља на св. „подвиге“, а сада сипа се јелеј за знак, да је умрли већ докочао и свршио „подвиге“ те, да би тим начином, по одредби Духа св., отпочинуо од трудова својих“²⁾. Све то потврдио је и Симеон Солунски рекавши, да је „помазање јелејем знамење Христово и печат оних који у Христу одоше“ . . . „па за то, кад се тијело у гроб полаже, сипа се на њега крстообразно јелеј, као што су апостоли предали и како Дионисије пише“³⁾

Консеквентно таком учењу можемо наћи у неким врло старим Требницима који се данас не употребљавају — при крају опијела ово: „И се прѣклеваніе въ гробѣ мрътваго маслѣм ѿ кандила, накрѣстѣ. гліе сїце: крѣцѣтсе рабѣ вѣжнѣ, ѡмѣ рекѣ. Слешмѣ красота вѣшокой вѣчнѣ. въ ѡме ѿца ѡ сїа ѡ стго доуха, нїна ѡ прїсно ѡ въ кѣккѣ кѣккѣмѣ“⁴⁾.

1) *Требник*.

2) *Дион. Ареоп.* стр. 136.

3) *Сим. Сол. гл. 286. 338.*; испореди: *Нокла Скрижалѣ*, гл. XX. § 17. стр. 421. — 422.

4) Нека је хвала честитом братству *манастира Лепавинскога*, е нам на реверз даде неколико оваких старих книга, да користимо себи а и браћи нашој свештеницима.

Мјесто јелеја из кандила узима се и јелеј са св. тајне јелеосвећења, ако је уста над умрлим, за живота његовог, свршена била¹⁾. Овим — по ријечима Симеона Солунског — призива се милост божја²⁾.

1) К. Николџкиј, Поок. књ издч. 8т. кол. стр. 735.

2) Гл. 268.

Дозвољено је и то, да се, мјесто јелеја, употрејеби *пепео из кадилнице*. Таку праксу видимо код *Симеона Тесалонијскога*³⁾. Пепео тај значи угасли живот земаљски, који је Богу угодан као тамјан кадила⁴⁾.

Јереј Светозар Грубач.

3) Гл. 187.

4) К. Николџкиј, Поок. књ издч. 8т. кол. стр. 735.

БЕСЈЕДЕ МАР. С. ПОПОВИЋА, ПРЕСВИТЕРА.

На Божић.

„Благител пражедни, невид радбител
кзыграйтг гыры Христѣ рѣждшдѣл“.

Стихира праз. на хвалитех.

Благочестиви хришћани!

Божествени пјесмопјевац Дамаскин радујући се рођењу Христа Спаситеља, позива св. праведне, да се веселе; јер се родио младенац у пећини, родио се син Божији, да опере гријехе свега свијета.

Бог се понизио због велике љубави, да се измири с грјешним људима.

Радујте се праведни; јер од сада и ваша грјешна браћа, поћи ће са вама, да узносе име Божије. Јутрос анђел позива све људе:

„Не бојте се људи, велика је радост,
Бог је посл'о људима обећању благост..
Родио се Христос — Спас је свега рода —
Сада љуби свијет једнака слобода!“

Људи су јутрос упрли погледе горе, срца им од милине расту, гледајући како „*нигиа радѣтѣл*!“

Радују се небеса, што су до сада гледала понижена и грјешна човјека, који се ваља у свјетским сластима; гледала су човјека, који у мраку пребива, кога је црна ноћ — незнање сурвало у пропаст, ће демони живе.

А, сада?

— Сада се радују, гледајући сина Божијега повијена у пеленама и положена у јасле, који лежи, да многе подигне и обори!

Гледају у њему свјетлост свему свијету, који ће поразити својом науком и дјелима све противнике Божије, а позвати све синове Бога живог, да ступају под хришћанску зауставу, ће љубав и слога владају.

Родио се Христос и анђели од весеља умилним гласом пјевају:

„Слава нек је Богу на висини горе!

Кога славе људи, а слуша га море.

Мир на земљу сађе од драгога Бога.

Међ' људима свима да завлада слога...“

Још од пада првих људи, анђели — наши чувари, били су вазда невесели, видећи људе у прабини гријехова; и на једном лица се њихна разведрише и пјесме запјеваше, гласи су се чули и у гробовима наших праотаца. Свом Васељеном одјекивало је: *Христос се роди!*

И, на овај умилни поздрав и славопој горе, планине затресоше се и поиграше рођеноме Спаситељу.

— Ко између нас, да се данас не зарадује? Ко да не изађе у сретанье пред нашег Избавитеља — сина Божијега? ?

Цијело православље упрло је своје погледе у рођенога Исуса. Он нам свима носи свете дара са небеса: мир, љубав и слогу.

— Ко да се противи таквоме човјекољупцу? Ко да не раствори срца своја, да се усели у нас светиња над светињама?

Реците, реците браћо, има ли и шта слађе и милије; има ли ишта боље и способније за нас, него што је благи Господ?

Благи и добри Бог, који хоће да се усели у срца наша, Он жели да нам дух оживи; да нас просвјетли еванђелском науком.

Чујете ли сви ви, који се невјешти чините; чујете ли незналице, незнабошци и насилници? ?

Христос се роди! Да смрт сатре, да нам отвори врата у вјечност.

Христос се роди! да уништи свако зло, а да поново засјају зраци слова Божијега, да се велича и слави име Саваотово.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Завиримо јутрос браћо и у најсиромашнији дом, шта ћемо виђети, а шта чути?

Сиромашак са својом ћечицом смирено и скромно весели се, и пун неког божанственога миља слуша своју сирочад како „Господъ Нисѣдъ рождѣнѣ ѿ катѣмъ Дѣкѣ“ складно поју:

„*Ликуј днес Сионе, возиграјше гори!*“

Сиромашак топи се од радости, његово је срце чило, а душа мирна! јер се родио Спас, који ће га избавити сиротиње и сваке невоље...

Када је онај сиромашак задовољан и радостан, што се Христос родио, како још више да не занесе вас браћо, рођење Христово, — вас браћо, који нијесте потребни, који сте задовољни земаљским богатством?

Како још више да не ускликнете рођеноме Спаситељу; јер ова блага е којима се дичите и поносите, Бог вам је дао.

Узрок је јасан, за што сиромашак боље хвали и слави Господа:

Сиромашнога ако тијело пати и оскудјева. његова је душа свијетла и дична. Највећу оскудицу трпи, јер зна да дух никада не пропада; напротив многи богаташи уживајући у тјелесним настрадама, са свим заборављају на душу, која тијело оживљава, па се мање радују рођеноме Спасу.

Њима је Спас новац и земаљске насладе. О, немојте тако ви, који се хришћанима православноим називате!

У вас треба да друкчије срца куцају, веселије треба да примите Спаситеља и да га по здравите „*Со ангели и со архангели.*“

Окрените се на своју потребну браћу, па се с њима придружите у опште слављу, нека се противници посраме.

Са пјесмопјевцем запитајте Господа:

„*Чтѣ тѣбѣ принѣли Хрѣтѣ, који си се ради нас јавио на земљи као човјек; кѣждо ко ѿ тѣбѣ кѣкшихѣ тѣбѣи благодарѣнѣи тѣбѣ принидитѣ: аггели пѣнѣи, некии зкѣздѣ, колѣки дѣрѣ, пѣстѣнѣи чѣдо, зѣмљѣ кѣртѣпѣ, пѣстѣнѣи пѣлѣ. ?“*

И, Он ће вам из светог Еванђеља одговорити:

„Друго вам ништа не тражим, него једино љубав и братство. Измирење са сваким. . .“

За то сам се родио. И, ако ми е љубављу и братински приступише, тијем ћете ме највише задовољити; јер то Бог од свакога вас тражи!“

Чујте православна браћо, шта вам Христос одговара, е тога братски приђимо вертепу ново-рођенога и ујединству му запојмо:

„*Цѣрѣтко тѣоѣ Хрѣтѣ Бѣже, цѣрѣтко кѣбѣхѣ кѣкѣи кѣи кѣдѣнѣтѣко тѣоѣ ко кѣкѣоѣ рѣдѣ и рѣдѣ.*“ И велика је твоја милост Госпеде, нека ти је: Слава!

На нову годину.

„*Хвалѣте Гѣспода еѣ некии.*“
— причастен —

Благочестиви хришћани!

Освануо је радосни дан — дан нове године! И ми смо ево похитали у Храм Господњи, да принесемо благодарност Цару царева и Господару над господарима, што нам је дао здравља, те дочекасмо, да нас ограну, весели и нови сунчани зраци нове године.

Јутрос је освануо Исток златан, јер се роди жарко сунце нове године. Сва природе јутрос други вид има. . .

Све нас је обузела милина и побожност света; сви смо једне мисли и жеље; сви молимо Творца: да нам боља срећа цвјета у наступајућој години.

Стотине милиуна православне браће честитају јутрос — један другоме са великим жељама, кличући:

„*Срешна нова годѣна!*“

Око трона Божијега — сви анђели у складу приносе пјесме хвале Господу умилно.

Хвалѣте Господа!

И, невина ћечица јутрос поју у светим храмовима дирљиви славопј „*Аллилуја!*“ т. ј. хвалите Господа!

Гледајући ваша лица православна браћо и сестре, читам вам са њих веселост и задовољства; јер се обукосте у нове одоре, ступисте у нови живот од нове године. За вама оста стара година — година, у којој је многи од вас био задовољан и напредан, а многи тужан и несретан!

Ипак, ни један немојте заборављати старе године, него је имајте пред очима, да би тиме били напреднији у овој — новој години.

Треба да знате, како сте радили у старој години и како сте према томе раду били награђени, јер из прошлости ствара се будућност.

Ако сте у прошлој години мрзили брат на брата, сестра на сестру, — кум на кума, пријатељ на пријатеља и т. д. треба јутрос да баците за

леђа, као да то нико није чинио; па се зареците истинито, а не притворно, да више не ћете мрзити браћу своју; јер вас је до тога довело једино незнање и мржња.

Мржњу на страну, мржњом се Бог не хвали, а љубав на сриједу, па ће нас сваки хвалити и поштовати; —

Ако је ко у прошлој години презирао своје светиње: цркву и школу, нека се јутрос срдечно покаје; јер је многог и до тога незнање довело. Без тих светиња, ми би за вазда пропали; —

Ако је ко био издајница и лажац свога рода, именом га Христовим опомињем, да се праведно каје, да се жив на земљи не распада, да га браћа не цљују; — ако је ко лијен и нерадин био, нека од јутрос настоји, да се покаже вриједан и радан, а Бог ће сваки поштени рад благословити и наградити; —

Ако је ко ма у чему гријешно, нека јутрос у св: храму излије истините зузе покајања, да више неће гријешити. Саваот је милостив, Он кајућима опрашта, а грјешнику који се покаје, и анђели се радују на небесима.

Хвалите Господа, јер је благ Господ! Али не притворно. Бог се не да преварити.

Хвалите га у свакоме послу — на свакоме угледноме мјесту. Све што имамо Он нам је дао. Сва блага на земљи од Бога су нам.

Шта би ми браћо, без помоћи Божије? Шта би ми браћо, без помоћи своје браће?

— Да нам Бог не помаже, ми би давно пропали, — за нас се не би знало трага, ни гласа; — да нам браћа нијесу на помоћи, малаксали би. За то нас је Бог и умножио, да смо један другога на руци.

— Да нас Бог не чува, ко би нас могао сачувати од сваке непогоде?

Да нам браћа у невољи не притечу, шта би с нама било?

Бог чува поштене људе од сваке напасти; јер је Он, наш једини Отац, који жели свакоме поштену човјеку срећу, здравље и напредак.

Ако смо у невољи наша нас браћа тјеше, с нама заједно дијеле тугу и невољу. . .

О браћо, браћо! Лијепо је бити весело и задовољан; али се окренимо и погледајмо по нашем српском народу, па шта ће мо виђети?

— Мјесто мира и љубави, завађамо се и мрзимо; мјесто рада и напретка многи смо лијени и назадни; мјесто да обгрлимо што је Богу мило — на жалост — многи чине, на што се Бог љути, на што се поштени људи гаде. Многи између нас нема срама и стида. Још, што је горе, многи се опијате и чините смртне гријехе.

И, Бог је тако милостив, па и сада чека, да се многи опамети. —

У нас је јадно и жалосно, да многи н науку презире!

Ви, који разумијете и можете, за што не настојите, да и простијем народу омилите књигу; за што не би прегорели у години — ма и један форинт на олтар српске књижевности, те набавити коју српску књигу.

Истина, има их који желе науке, који не желе потрошити, да набаве корисну књигу; али их је међу нама мало! . .

Немојмо тако и надаље. Ово је нова година, нека се у новој години роди у свима вама нова жеља, за све оно, што је корисно и што је од потребе свакоме човјеку, па ће нам дани нове године све веселији бивати, а срећа од нас не ће бјежати.

Честитајући вам свима нову годину, помолимо се на осветку нове зоре Вјечноме Саваоту, да нас умудри, да се просвјетли српски народ знањем и науком, — да нам се зачуде и задиве сви напреднији народи.

Покажимо се браћо, јер Србин умије и може, само ако хоће. . .

За то хвалите Господа свагда.

Алилуја!



ПРАВОСЛАВНИ МАЛИ РУЧНИ КАТИХИЗИС.

За самоуке ђаке и сваког Србина и Српкињу православне вјере.

По Платонову и Вукићевића катихизису удесио: **Петар С. Иванчевић.**

Увод.

— Де брате тежаче и читаоче овог малог катихизиса (катихизис на нашем српском језику значи „усмено поучавање“) погледај десно и лијево! Бади око своје свуда око себе!

— Шта ћеш све виђети!

Видићеш ти брате, и сви ми, који гледамо: земљу, на земљи велика дугачка поља и ливаде, велике и простране шуме и планине, а онда безброј сваковрсних животиња; овго над нама небо плаво, на небу жарано сунашце, сјајни мјесец и јасне звијезде.

— Све, што видимо и не видимо, створио је љубезни моји, драги Бог; па и нас људе створио је преблаг и Бог од земље — заданувши нас бесмртном душом.

Првом човјеку било је име Адам, а жени Ева. Од њих смо ми сви постали. Они су наши праоци.

— Елем брате, све и сва драги и премилостиви Бог створио је, и Он као наш небесни Отац непрестано се стара за нас, и све што имамо и што требамо, Бог нам је дао и непрестано даје, све је у Његовој руци; а преблаг и Бог свађе је и на сваком мјесту. Сва наша добра и хрђава дјела, пред Божјим су очима. —

Сваки Србин-Ришћанин треба, да се непрестано моли драгом Богу, као своме небесном Оцу. Богу се молимо свађе и на сваком мјесту, а особито у нашој светој источно-православној српској цркви. Прије сваке молитве прекрети се брате, састави прва три прета десне руке равно, а мали и домалог приклони длану; овако учини, како ти ова слика приказује:



Кад си тако сва три прета равно саставио, а друга два приклонио, онда метни на чело и

реци: во имја Отца; на шрбух пренеси и реци: и Сина; на десну страну: и свјатаго Духа; на лијеву страну: амин! . . .

— Брате Ришћанине, а и сваки читаоче ове књижице, знај: да је молишва побожан разговор душе наше с Богом! . . .

Ето ти брате у овој књижици — под именом „Мали ручни катихизис“ свију молитава, које требаш ти, као самоук, ђак да знаш на помет, а и сваки прави члан наше свете правосл. вјере. Не само ти, да их на помет научиш, већ научи и своју дјецу и све млађе, па ће тебе Бог благословити и све што се твоје назива!

— Још ти брате овдје у овом катихизису додајем: Божије и црквене заповиједи, добра и богоугодна дјела, свете тајне и гријехе разне. . .

ГЛАВА ПРВА.

МОЛИТВЕ.

1.

Молитва Господња.

Наш Спаситељ Исус Христос, врло се често молио Оцу своме небесном — драгом Богу, а највише обноћ и у пустињи; то су видјели његови ученици — апостоли, па Га замоле, да и њих научи, како ће се Богу молити; Господ Исус Христос каже им ову молитву, па због тога, што је сам Исус Христос својим апостолима дао ову молитву, иста се зове „Господња“, а молитву Господњу оставили су нама апостоли, и она је најпреча од свију молитава. Молитва Господња ово је:

Црквеним говором (славенски): „Отче наш, иже јеси на небесјех, да свјатитсја имја твоје; да придет царствије твоје: да будет воља твоја, јако на небеси и на земљи. Хљеб наш насуптни дажд нам днес; и остави нам долги нашја, јакоже и ми остављајем доложником нашим; и ве в' веди нас во искушеније, но избави нас от лукаваго“ . . .

Српски: „Отче наш, који си на небесима: нека је свето име твоје; нека наступи царство твоје; нека буде воља твоја како на небу тако и на земљи. Хљеб наш цотребни дај нам данас

и прости нам дугове наше, као што ми праштамо нашим дужницима; и не наведи нас у напаст, него нас избави од зла“.

2.

Похвала пресветој Богородици.

Из ријечи, с којима је Архангел Гаврил благовјестео (јавио) преблагословеној Дјеви Мзрији, да ће наићем св. Духа родити Исуса Христа, састављена је ова молитва, која гласи овако:

Црквеним говором: „Богородице Дјево, радуј се, благодатнаја Марије, Господ с тобоју: благословена ти в' женах, и благословен плод чрева твојега, јако Спаса родила јеси душ наших“.

Српски: „Богородице Дјево, радуј се, благодатна Маријо, Господ је с тобом: благословена си ти међу женама, и благословен је плод утробе твоје, јер си родила Спасиоца душа наших“ . . .

3.

Молитва прије ручка.

Црквеним говором: „Господи Исусе Христе Боже наш, благослови нам јастије и питије сије, молитвама пречистија твојеја матере и вејех свјатих твојих“.

Српски: „Господе Исусе Христе Боже наш, благослови нам јело и пиће ово, молитвама пречисте твоје матере и свију светих твојих“.

4.

Молитва послје ручка.

Црквеним говором: „Благодарим тја Христе Боже наш, јако наситил јеси нас земних твоих благ, не лиши нас и небеснаго твојега царствија, но јако посредје учеников твојих пришел јеси Спасе, мир даја им, приди и к нама и спаси нас“.

Српски: „Благодарим ти Христе Боже наш, што си нас наситио земаљског твог блага, не украти нам ни небесног твог царства, него као што си усред ученика твојих дошао, Спаситељу, мир дајући њима, дођи и к нама и спаси нас“.

5.

Молитва пред вечеру.

Црквеним говором: „Јадјат убози и наситјатеја и восхваљат Господа взирајушчи јего. жива будут сердца их во вјек вјека“.

Српски: „Једу сиромаси и наситиће се и похвалиће Господа, они, који га траже, живиће срца њихова на вјек вјека“.

6.

Молитва послје вечере.

Црквеним говором: „Возвеселил ни јеси Господи в' творених твоих, и в' дјелјех руку твојеју возрадујемсеја, знаменасја на нас свјет лица твојега Господи, дал јеси веселије в' сердце мојем, от плода пшеници вина и јелеја својега умножишасја, в' мирје вкупје усну и почију, јако ти Господи јединого (за женске: „јединују“) на уповани вселил мја јеси“

Српски: „Развеселио си нас Господе у створењима твојима и у дјелима руку твојих радуваћемо се; указа се на нама свјетлост лица твога Господе, дао си весеље у срцу мом од плода пшенице вина и уља свога умножише се, у тишини ћу заспати и почивати, јер ти Господе једног на ухвање уселио ме јеси“.

7.

Молитва прије него се легне спавати.

Црквеним говором: „Господи Боже наш, јеже согрјеших во дни сем словом, дјелом и помисленијем, јако благ и човјекољубец прости ми, мирен сон и безмјатежен даруј ми; ангела твојега хранитеља послѣ, покривајушча и собљудајушча мја от свакаго зла, јако ти јеси хранител душам и тјелесем нашим, и тебје славу возсилајем: Оцу и Сину и свјатому Духу, ниње и присно и во вјеки вјеков, амин“.

Српски: „Господе Боже наш, што сам згрјешило у дану овом, ријечју, дјелом или помислом, као благ и човјекољубац опрости ми, миран сан и без смутње даруј ми, анђела твога чувара пошљи, који ће ме заклонити и сачувати од свакога зла, јер ти јеси чувар душе и тјела нашег и теби славу шаљемо Оцу и Сину и светоме Духу, сад и свагда у све вјекове амин“.

8.

Молитва изјутра послје спавања.

Црквеним говором: „От одра и сна воздвигл мја јеси Господи, ум мој просвјети и сердце, и устње мои отверзи, во јеже пјети тја свјатаја Тројице, свјат, свјат, свјат јеси Боже, Богородицеју помилуј нас“.

Српски: „Са постеље и од сна подигао си ме Господе, ум мој просвијети и срце и уене моје отвори, да пјевам теби света Тројице: свет свет, свет јеси Боже, молитвама Богородици, смилуј се на нас“.

9.

Молитва анђелу хранитељу.

Црквеним говором: „Ангеле Божиј хранитељу мој свјатиј, живот мој собљуди во страсје Христа Бога, ум мој утврди во истињем пути, и к љубви горњјеј ујави душу моју, да тобоју направљајем (женске читају: „направљајема“), получу от Христа Бога велију милост“.

Српски: „Ангеле Божији чувару мој свети, живот мој сачувај у страху Христа Бога, ум мој утврди у истинитом путу и к љубави горњој нагони душу моју, да тобом упућиван, добијем од Христа Бога вељу милост“.

ГЛАВА ДРУГА.**Символ вјере (вјеровање).**

Ако тврду вјеру имамо у Господа Бога, а и од свега се срца Богу молимо, онда ће драги Бог нашу молитву и услишати.

Све пак, што нам ваља тврдо вјеровати садржи се у овој молитви:

Црквеним говором; „Вјерују во јединога Бога Отца Вседержитеља, Творца небу и земљи, видимим же вејем и невидимим.

И во јединога Господа Исуса Христа, Сина Божија, јединороднога, иже от Отца рожденаго, прежде вејех вјек. Свјета от свјета, Бога истина, от Бога истина рождена не сотворена, јединосушна Отцу, иже свја биша.

Нас ради человек, и нашего ради спасенија, спедшаго с небес, и воплотившагосја от Духа свјата и Марији дјеви, и вочеловјечшасја.

Распјатаго же за ни при понтијетјем Пилатје и страдавша и погребена.

И воскрешаго в' трети ден по писанијем.

И воспедшаго на небеса, и сједјашча оденују Отца.

И паки грјадущаго во славоју, судити живим и мертвим, јегоже царствују не будет конца.

И в' Духа свјатаго, Господа, животворјашчаго, иже от Отца исходјашчаго, иже со Отцем и Сином споклањајема и славима. глаголавшаго пророки.

Во једину, свјатују, саборнују, и апостолскују цркву.

Исповједују једино кршченије, во оставленије грјехов.

Чају воскресенија мертвих.

И жизни будущаго вјека. Амин!!

Српски: „Вјерујем у једнога Бога оца сведржитеља, творца неба и земље, и свега видљиног и невидљивог.

Вјерујем у једнога Господа Исуса Христа, сина божијег, јединороднога, који је од оца рођен, прије свију вјекова. Свјетлост од свјетлости, Бог прави, од Бога истиног, рођен, не створен, једносуштан оцу, и с којим све постаде.

Зарад нас људи и рад нашег спасења који сиђе с небеса и ваплоти се од Духа светог и Марије дјевојке и човјек поста.

И распет био за нас, за владе понтијеског Пилата, и страдао, и сахрањен био (у гроб).

И васкрсао у трећи дан, као што је пиcано у Светом писму.

И вазнесао се на небеса, и сједи с десна Богу оцу.

И који ће опет доћи у слави, да суди живима и мртвим, и његову царству неће бити краја.

Вјерујем и у Духа светог, Господа, животног, који од оца исходи, којему се клањамо као и оцу и сину и славимо га, који је говорио преко пророка.

Вјерујем у једину свету саборну, (то јест општу) и апостолску цркву.

Признајем једино крштење, за опроштај грјехова.

Очекујем васкрсе мртвих.

И живот будућег вјека. Амин“.

По символу вјере ваља нам вјеровати ово: Бога оца, Бога Сина, Бога Духа светог; свету цркву и свете тајне; ускрснуће мртви и вјечни живот.

Да запамтите и ово: Бог је један, али су три лица Божја: Бог отац, Бог син и Бог Дух свети; сва та три лица Божја једнака су, једно од другога није ни мало старије, ни прече; а једном ријечи зову се та три лица Божја *пресвета Тројица*. Сви ми православни Срби изјављујемо тајну пресвете Тројице, кад се крстимо и говоримо: *Во имја Оца и Сина, и свјатаго Духа амин!* . . .

ГЛАВА ТРЕЋА.**Заповједи Божје и црквене****I.****Божје заповједи**

1. Ја сам Господ Бог твој. Немој имат других богова осим мене.

2. Не прави себи кипа, нити икакве слике. Немој им се клањати нити им служити.

3. Не узимај име Господа Бога твојега узалуд.

4. Сјећај се дана од одмора, да га светкујеш. Шест дана ради и уради у њих све твоје послове; а дан седми нека је одмор Господу Богу твојему.

5. Почитуј отца твојега и матер твоју, да ти добро буде и да дугољетан будеш на земљи.

6. Не убиј.

7. Не чини прељубе.

8. Не кради.

9. Не свједочи на ближњега твога свједо-чанства лажна.

10. Не пожели ничега, што је ближњега твога.

II.

Заповиједи црквене

1. Молити се Богу, ићи у цркву и слушати службу Божју сваке недеље и празника.

2. Постити четири велика поста, а то су: пост пред Божић, пост пред Ускрс, пост пред Петров-дан, пост пред Велику Госпојину и још ериједом и петком преко године, два Кртова и Усјечење.

3. Свештена лица поштовати.

4. Исповиједати грјехе своје и причешћивати се у поменуће велике посте.

5. Молити се Богу, за оне, који су у власти.

6. Постити посте и молити молитве, које заповједи владика (митрополит, патријарх) у вријеме какве нужде.

7. Јеретичке, то јест незнобожачке, књиге не читати.

8. Цквене ствари ником не давати на по-слугу.

9. Свадбе да не бивају у вријеме поста.

ГЛАВА ЧЕТВРТА.

Добра дјела

Сваки који се влада по заповиједима Божјим и црквеним, чини добра и Богоугодна дјела. Добра и Богоугодна дјела двојака су, и то дјела милости душевне (за душу нашу) и дјела милости тјелесне (за тијело наше).

I.

Дјела милости душевне ова су:

1. Ко грјеши, поправљати га.
2. Ко шта не зна, научити га.
3. Ко сумња, добар му савјет дати.
4. За спасење сваког, Богу се молити.
5. Ко је у жалости, тјешити га.
6. Увреду трпељиво подносити а зло злим не враћати.
7. Праштати, ко нам што скриви.

II.

Дјела милости тјелесне ова су:

1. Гладнога нахранити.
2. Жеднога напојити.
3. Нагога (голога) заодјенути.
4. Странца у дом примити и угостити.
5. Болнога надгледати.
6. Сужње у тавницама надгледати.
7. Мртве сиромаше сахранити.

ГЛАВА ПЕТА.

Свете тајне.

Свете су тајне свештеничке радње, јер их само свештеници раде (обављају); сваки члан православне вјере кроз свете тајне прима благодат Духа светога. Сам је Господ Исус Христос установио свете тајне, и оне се зову „*тајне новог завјета*“; јер браћо свето се писмо дјели на стари завјет (од постања свијета, па до рођења Христова) и нови завјет (од рођења Христова па до данас).

Тајне новог завјета јесу:

1. Крштење.
2. Помазање св. миром.
3. Причешће.
4. Покајање.
5. Свештенство.
6. Женидба и удадба — (брак),
7. Свештање масла. (јелеосвећење).

Сваки прави Србин православне вјере мора имати прве четири свете тајне; а као што је речено, примањем светих тајни, добивамо дарове Духа светога.

Дарови Духа светог јесу:

1. Најбоља мудрост.
2. Разум (увиђавност).
3. Савјет.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

4. Јачина душевна (увјек остати добар).

5. Знање.

6. Побожност.

7. Богобојажљивост,

Из дарова Духа светог рађају се опет плодови дарова Духа светог, а ово су:

1. Љубав.

2. Радост.

3. Мирноћа душевна.

4. Стрпељивост.

5. Благод.

6. Милосрђе.

7. Вјера.

8. Смјерност.

9. Уздржљивост.

ГЛАВА ШЕСТА.

Гријеси.

Сваки, који преступа заповједи Божје, или црквене, или се не моли Богу како ваља и како му његови смештеници (законоше) кажу; тај онда грјијеш; а грјеха има од више руку, као:

I.

Гријеси смртни.

1. Гордост (охолост)

2. Среброљубље (грамзљивост за новцем и имањем)

3. Нечистота.

4. Завист.

5. Прејести се и препити (неумјерност)

6. Гњев (љутина)

7. Љеност.

II.

Гријеси вопијући на небо.

1. Убиство хотимице.

2. Содомија

3. Ко неправду и на жао учини сирочади и удовицама.

4. Неиздавање и закидање плате најамничке.

III.

Гријеси против Духа светог!

1. Охоло уздање у милост Божју, па не престано грјешење.

2. Очајавање и неуздање у милост Божју.

3. Противљење очевидној и познатој истини.

4. Завист туђој срећи.

5. Непримање добра савјета.

6. Тврдоглавство у непокајању.

IV.

Гријехи туђи.

1. Свјетовати кога да гријеш.

2. Заповиједати коме да гријеш.

3. Запущтати коме да гријеш.

4. Наговорити кога на грјех.

5. Хвалити кога, што гријеш.

6. Затајити туђи грјех.

7. Неказати туђи грјех.

8. Учествовати у туђем грјеху.

9. Бранити туђи грјех, и дајући другима хрђав примјер, чинити саблазан.

Д О П И С.

29. маја 1895. Приликом свечаности о зајетинама љетним, које овозможи народ у разне празничне дане обавља када се крети носе по селима и усјевима пољским, десно сам се и ја лично на други дан Троичина дне на Бјелом Брду код капеле, када је г. поп Алекса Ђуровић са крстоношама дошао око два сахата послје подне, гдје се је и многобројни народ сакупио са разних крајева, да увелича ову српску нашу православну свечаност, и послје водоосвећења и спомена имена свијех домаћина његове парохије, изговорио је преч. г. прото Јефтимје Ђуровић сходно слово околу стојећем народу, које овако гласи:

Љубазна браћо християни!

Данашња наша свечаност, коју смо обавили, подејећа нас, како су красни и богоугодни српски обичаји, које су наши стари завели, и којих се ми данас придржавамо чинећи ове завјетине, носећи крете по нашим пољима и ливадама, молећи свемогућега Творца да нас сачува, браћо, од туче, поплаве и других непогода, које се у свијету особито у данашње време догађају, а да нам даде благослов свој, да нам година буде берићетна и плодна; а захваљујући Богу, који нам је дао и ову слободу под данашњом управом Његова Величанства нашега премилостивогa ћесара и краља Франца-Јосифа I. да смо ми слободни

УН
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

своје лијепе српске обичаје извршивати, а све на славу свемогућег Творца. Тако браћо моја, будите покорни нашим предпостављеним властима, који одржавају сваки ред и поредак у земљи, јер ко не слуша власти, тај се противи божијој заповјести, јер што су власти, од Бога су постављене. И друго, браћо моја, међу вама ја опажам хрђав обичај, што се је на жалост укоријенио, а то је псовка, коју чујем и од ваше дјеце те псују, свете предмете наше вјере; а од куда би то дјеца ваша знала, да нијесу чула од својих родитеља и својих старијих? — Зато вас, браћо моја, кумим и преклињем, да одустанете од оне зле навике, коју сте уобичајили, и немојте псовати, ни Бога с тијем вријеђати, јер данас чујемо врло добро, шта се по свијету догађа и како Бог казни народе земљотресом, гдје читаве вароши пропадају од гњева Божијега у

земљу, и многа сиротиња остаје без крова и нигди ништа, а то је све за гријехе људске, које Бог шаље; зато одустаните браћо и немојте Бога на гњев наводити, него се владајте пристojно, часно и поштено, пак ће нам тада ова наша св. Завјетина крстоноша срећна и корисна бити, и Бог ће нам сваку срећу на корист наше душе и тијела дати, и биће нам у свему напредно, — Амин.

После тога било је обично српско коло, које је трајало до саме вечери и захода сунчаног, гдје је трајало весеље, а често је и ситна киша росила тога дана и коло прекиде, али је народ био у свему задовољан, нарочито са братинским и урдним дочеком г. проте Јевтимија и његова сина г. попа Алексе Ђуровића. Живјели оваки родољуби српеки!!

Михаило Ранковић,
парох—синђел.

НАД ГРОБОМ

старца Херцеговца **Антуна Вулетиф-Вукасовића.**

Нариче учвијељени син Вид.

Усне су ти ка' студена ст'јена,
Бабо мили
А десница, света работница,
Мрамор-Ками!
Не чује се у цик рујне зоре
Шапурење светих молитвица,
Добри бабо!
Не чује се више о сутону
Разборитог' твога разговора,
Тјешитељу!
Гдје си оче, наша узданице,
Празно нама!
Озови се, зашто нам' зан'јеми,
Куку мени!
Јесил' умро, што те овђе није?

Укажи се црној кукавици,
Куку мајци!
У име Бога два те сина зову,
А уза њих кита унучади,
Куку ђедо!
Умро си нам' и више те није,
Мили Оче: —
Ал' ће живљет твоја успомена
Докле буде нашега племена,
Поштењаче!
Води синка из рајскијех кора.
Добра душо!
Ти га води преко хитрог' св'јета...
Душо света!
У Корчули, дне 8. јунија 1895.

М А Ј Ц И.

Видим село, видим наше брдо,
У дно брда *Спасову црквицу**)
Око цркве то камење тврдо, —
А ти, гледаш у црну земљицу...

Спокојан сам у криоцу санка
И тјеше ме неке рајске р'јечи
Као, да су њезна успаванка
Ил' да звонце са небеса звечи...

*) Гробље у селу Брсечинама

И сад слушах ту бесједу свету,
Није санак, него јава драга,
Па још гледам ону пусту сјету,
Да јој с лица обара се блага!...

Зар си ти жељо, мајчице моја,
Богу ми хвала!

Још трепти усна медена твоја?
Зар си ме звала?...

Гледам Тебе као оног' пута
Када с твога кренуо сам крила
Тако си ми исто забринута
За свог синка моја мајко била!...

Гледаш мило још дубоко гледаш
За мном, моја милена старице,
Све ми нешто у животу предаш,
Ну, низ лице двије ти сузице.

Што је мајко, миљенице моја,
Још си жива, Богу на свем хвала
Н'јесу мрмер слатка уста твоја,
Зашто си ме преко санка звала?

— Остај збогом моје драго д'јете
Иде часак, ваља мајци мр'јети,
Ал' послушај ове жеље свете,
Да м' је лашње свијет прегорјети!

Немам злата, да ти пружим сине,
Родитељског' ево благослова,
Па то благо никада негине,
То је биће твојих соколова: —

Ти си сирак, па те људи неће,
Неће цјесме нити твога гласа,

Људи пазе које какве среће
И паше ли сабљу око паса...

Његуј пород, а среће нетражи,
Теби дјеца јесу срећа прва,
Њима синко, ону причу кажи,
Малу причу од лава и прва...

Подли људи незнају за Бога,
Неће Бога, дома ни народа,
Па порода од срдашна свога,
Ту неможе бити до изрода...

Теби дјеца јесу срећа прва,
Подле среће у св'јету нетражи,
Спомени се од лава и прва,
А људима друго и некажи... —

— Послушаћу храно моја,
Те бесједе свете

Што ромоне уста твоја,
Мој најпрви св'јете!

Живи мајко' и моли нам' Бога,
Остан' тужна овђе до далека
Уз два сина, а уз оца мога,
Старци јесте, ал' имате вјека!

Остан' мајко, синак тебе зове,
Унучиће учи славит Бога,
Славит Бога сред народа свога,
Гани ми се на бесједе ове...

*Лице ти се са зв'јездицам' кр'јеси.
А и цјесма, нек Ти име реси!...*

У Корчули, дне 5. фебруара 1893.

КЊИЖЕВНЕ ВИЈЕСТИ.

Живот и дјела Богдана Зимоњића, војводе херцеговачког. Са сликом. Написао Том. А. Братић, свеска I, цијена 30 н.

Госп. Братић обећава, да ће у П. свесци сасвијем опширније говорити о дјелима војводиним од 1864.—1879. јер је у том времену пао и онај познати Невесињско-Херцеговачки устанак, у коме је знатну улогу играо неустрашени војвода Зимоњић.

Г. Братић црта нам родољубивог војводу живо, он о њему пише лаким слогом и описује га као узорног јунака. страдалица и особу чврсти људског карактера. Књижицу ту вриједно је

прочитати и поради саме науке, да се види колико један ваљан муж може да учини и користи своје роду и онде, где је живот човјечији у опасности, с тога ову а и другу књигу, коју г. Братић намјерава издати, препоручујемо свакоме, да се на њу код г. писца у *Фојници (код Невесиња у Херцеговини)* претплати.

Војвода Богдан Зимоњић превалио је преко себе 82 године живота људског, али је још крјепак, бистар и јаког људског састава импозантна личност.

Члановима и претплатницима српске књижевне задруге из Биограда, разаслане су ового-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

дишње књиге и то по шест комада: свеска 15. *Антологија дубровачке Лирике*, по избору дра М. Решетара; св. 16. *Тамо амо по истоку*, црте дра Милана Јовановића; св. 17. *Песме Јована Илића*; св. 18. *Драматски списи Косте Трифковића II*. св. 19. и 20. П. *Воденица на Флоси*, у преводу Анд. Николића. — Управа напомиње, да самијех ово шест књига износи преко осамдесет и пет штампаних табака, мјесто шездесет, колико се према друштвеним правилима дугује члановима и претплатницима.

Новинарски оглас. У Биограду (Србија) од више година издаје г. Пера Тодоровић лист „*Мале Новине*“. Тај лист излази сваки дан на цијелом табаку и, пошто му је улазак и у ове крајеве дозвољен, уредништво му је оборило цијену на 12 фор. а. вр.

Уредништво само тврди, да су те новине добре и родољубиве и да о стварима искрено суде и пишу.

Препоручујући лист тај пажњи нашег свештенства и српско православног житељства у Босни и Херцеговини, јављамо, да и уредништво нашег листа прима претплату, и то на пола године за „М. Новине“ а коме је лакше, нека сам шаље новац Уредништву „М. Новина“ *Belgrad* (**Serbien**).

Г. Лука Јововић, учитељ цетињски позива на претплату своје прве књиге „*Приликовијешке из црногорског живота*“ Књига ће изијети 6

— 7 штампаних табака велике осмине. Цијена јој је 50 новчића. Новац треба слати: Књ. пр. државној штампарији на Цетиње (Црна Гора).

Женски свијет, Лист добротворних задруга српкиња новосаткиња. Издаје и уређује Аркадије Варађанин. Излази сваког 1. у мјесецу на цијелом табаку. Цијена му је само 1 ф. 50. н. на год.

Домаћица орган женског друштва и његовијех подружина. Власник женско друштво у Биограду. Уредник Арон Нинчић. — Претплата за нечланице 6 динара годишње.

Бранково коло за забаву, поуку и књижевност. Власник и уредник Паја Марковић — Адамов. Коло излази једном у недељи. Цијена му је 5 ф. на годину; за *факс 3. ф. 50. н.* Претплату прима администрација „Бранкова Кола“ у Ср. Карловцима.

Српски Сион недељни лист за црквено — просвјетне и автономне потребе српске православне Митрополије карловачке. Власник Њег. светост српски патријарх Георгије. Уредник протојереј Јован Јеремић. Цијена за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину 4 ф. на годину.

Хришћански Вјесник духовни часопис за Хришћанско-моралну поуку народа. Излази у двомјесечним свескама. Цијена му је 6 динара на годину. Власник и одговорни уредник је листу Алекса Поповић, протојереј и прееједник биоградске конзисторије (у пензији).

НАСТАВНИ ПЛАН*)

из вјеронауке за православну младеж, која се учи у народним (комуналним) школама.

1. Основна школа.

Први разред. Знак часнога крста. О једноме Богу у св. Тројици. Оче наш. . . Богородине Дјево. . . — све са објашњењем; уз то молитва јутрења, прије и после је јела, пред спавањем, прије и после је учења. Све молитве на памет у црквено — словенском језику са објашњењем.

Из старог завјеша: Стварање свијета, први људи, рај, први гријех, казна и обећање искупитеља;

Из новог завјеша: Благовијести, Божић, Мудраци, Срећење, бјежање у Египат и повратак,

младост и крштење Исусово — све по приповједању вјероучитељеву. 2. сата седмично.

Други разред. Прва настава о вјери од Н. Вукићевића. Уз то поновити оно све из првог разреда и о св. Тројици и т. д. Символ вјере све 12 чланова, 10 заповједи Божји и 9 заповједи црквених са објашњењем; 7 тијана и читање црквеног словенског Буквара; уз то на памет научити: „Упованије моје отац“ . . . и Царју небесни“ . . . 2. сата седмично.

Трећи разред. Кратки Катихизис за III разред. I. дио о вјери од Н. Вукићевића. При-

*) Ову научну основу из вјеронауке за православну младеж прописала је АЕ. М. Конзисторија 15./27. јуна 1895. број 1396/95, а висока земаљска влада за Босну и Херцеговину наредбом својом од 23. септем. — 4. октобра 1895. број 120352/Л. послала је дирекцијама школским, и наредила, да се по овом плану дотичне катихете управљају.

повијетке из старог завјета од Јована Петровића, Уз то црквено — словенски часловац (мали), читање са разумјевањем. 2. саша седмично.

Четврти разред. Довршити и поновити све из кратког Катихизиса за III разред. Приповијетке из новог завјета од Јована Петровића. Уз то читање из псалтира са разумјевањем. 2. саша седмично

II. Трговачка школа.

I. Први разред. Приповијетке из новог завјета од Јована Петровића. Уз то и важнији дјелови из Литургије (мјесто, лица, утвари и т. д.) 2 саша седмично

Други разред. I дио пространог Катихизиса од Н. Вукићевића. 2 саша седмично

Трећи разред. Учење о љубави Хришћанској или Мала Моралка од Јована Петровића. 2 саша седмично

III. Виша дјевојачка школа.

Петти разред. Православни Катихизис од проте Бароте. 2 саша седмично

Шести разред. Литургија од Н. Живковића. 2 саша седмично

Седми разред. Учење о љубави Хришћанској или Мала Моралка од Јована Петровића. 2 саша седмично

Осми разред. Изложење Хришћанске православне вјере од Јована Петровића. 2 саша седмично

IV. Техничка школа.

Први разред. Литургија од Н. Живковића. 2 саша седмично

Други разред. Изложење Хришћанске православне вјере од Јована Петровића. 2 саша седмично

Трећи разред. Учење о љубави Хришћанској или Мала Моралка од Ј. Петровића. 2 саша седмично

V. Учитељска школа.

Први разред. Приповијетке из новог завјета од Ј. Петровића за I. течај. Литургија од Н. Живковића за II. течај. 2 саша седмично

Други разред. Учење о љубави Хришћанској или Мала Моралка од Јована Петровића. 2 саша седмично

Трећи разред. Изложење Хришћанске православне вјере од Јована Петровића. 2 саша седмично

VI. Гимназија.

Први разред. Приповијетке из старог завјета од Ј. Петровића. Уз то читање црквено словенског Буквара и тумачење свију молитава и учење истих на памет. 2 саша седмично

Други разред. Приповијетке из новог завјета од Ј. Петровића. Уз то читање часловца са разумјевањем. 2 саша седмично

Трећи разред. Кратки Катихизис за III разред од Н. Вукићевића цео; уз то учење житија светих од Н. Вукићевића, и читање Псалтира са разумјевањем и учење псалмова на памет. 2 саша седмично

Четврти разред. Литургија од Н. Живковића. 2 саша седмично

Петти разред. Кратка историја Хришћанске цркве по рукопису од дотичног катихете. 2 саша седмично

Шести разред. Изложење Хришћанске православне вјере од Ј. Петровића. I дио, од наслова: Појам о религији до појма о цркви (од 1 — 83 стране). Уз то читање и превађање недјељних апостола и Јеванђеља по књизи: Апостоли и Евангелија од епископа Платона. 2 саша седмично

Седми разред. Изложење Хришћанске православне вјере од Ј. Петровића. II дио, од наслова: Појам о цркви до краја (од 83 — 147 стране). Уз то читање празничних Апостола и Евангелија по књизи: Апостоли и Евангелија од епископа Платона. 2 саша седмично

Осми разред. Учење о љубави Хришћанској или Мала Моралка од Ј. Петровића. Уз то читање светог Писма, особито новог завјета. 2 саша седмично

VII. Занатлијска школа.

Први разред. За I. течај: приповијетке из старог завјета од Ј. Петровића. За II. течај православни Катихизис од проте Бороте. 2 саша седмично

Други разред. Приповијетке из новог завјета од Ј. Петровића. Уз то важнији дјелови из Литургије Н. Живковића. 2 саша седмично

Трећи разред. Изложење Хришћанске православне вјере од Ј. Петровића. 2 саша седмично

Четврти разред. Учење о љубави Хришћанској или Мала Моралка од Ј. Петровића. саша 2 седмично

РАЗНО.

У Биограду се је склопио одбор, који ће купити прилоге за градњу цркве св. Саве, која ће се подићи на оном мјесту, гдје су спаљене Његове св. мошти. Пресједник је одбору митрополит Михаило. Одбор ће установити пододборе који ће му помагати. Рачуна се, да ће та црква бити веома велика и стаће неколико милиона динара. Кад се одбор обрати за скупљање прилога, треба да и ми притечемо и да колико год ко може више приложи за тај споменик, јер је то св. Сава заиста и заслужио.

Крајем мјесеца јула о. г. вратило се је абсинско посланство из Русије, у коме је био и један епископ. Посланство је било у Русији више од мјесеца и свуда су га искрено и пријатељски дочекивали. Како се говори, цијелъ је овог посланства била, да се сједини абсинска црква с православном.

Нова англиканска молитва о сједињењу црква, која се чита на литурђији, ово је:

„Господе Исусе Христе, који си рекао својим апостолима: „мир вам свој остављам, мир вам свој дајем“ погледај не на безакоња наша, већ на вјеру цркве Своје; подај јој мира и јединства по — Твојој вољи, који постојиш увијек и царствујеш на вијеке вијекова. Амин“.

У Прњавору је положен темељ ерпској православној школи на Видов-дан о. г. Срећно!

Јавна захвала. Висока земаљка Влада извољела је преко окружне области у Травнику дне 27. фебруара 1891. број 2.850. даровати нашу цркву у Прекаји — гламочког котара — са сљедећим књигама и црквеним утварима:

1 антологијом, 1 еванђељем, 2 октоиха, 1 пентикостаром, 1 триодом, 1 псалтиром и 1 молебном за царев рођен-дан; даље: са 2 потпуна округа свештеничког одјејанија, 2 дискаса, путиром, 2 звјездицама, 1 сасудом за „свјатаја“, 2 ложицама, 1 кадионицом, 1 копљем, 3 мања кандила и 1 велико за олтар, 2 трикирије, 2 чирака, 1 свјећњаком пред олтар и с 1 полијељејом за 6 свијећа.

Поглавити котарски предстојник *Форкатић* предао нам је овај скупочијени дар наше преузвишене земаљске владе, те је у његовом присуству и присуству многобројног народа, послѣ св. литурђије на Благовијест извршено свечано

освећење одежди и утвари од преч. проте Стеве Букрике из Гламоча и пароха Марка Савића, који су својим говорима захвалили Вис. Влади на толиком дару.

Нека је и овом приликом у јавности изречена наша понизна захвала високој дароватељципи. Живила висока земаљ. Влада и њезини органи!!

Из сједнице црквеног одбора држаног у Прекаји 13. августа 1895.

Перовођа:
Остоја Ковачевић.

Пресједник:
Марко Савић,
парох.

Јавна захвалност. Наша висока земаљска влада за Босну и Ерцеговину смилувала се је на нашу сиромашну и скоро саграђену цркву у овоме мјесту, гдје није постојала од прије четири стотине година до данас, те по врх свијех досадашњих поклона, што у новцу, што у утварима црквеним, опет нам дарова и ове године 500 форинти у готову новцу, усљед чега из дубине срца благодаримо високој земаљској влади на такој милостивој и очинској бризи за нас и нашу светињу, и кличемо из дубине срца: да Бог поживи нашег премилостивог цара и краља Франц-Јосифа I. тако исто и нашу високу земаљску владу, која се о нама толико брине.

Јајце 13. Јунија 1895.

Перовођа
Перо Баслаћ.

За пресједника општине
Милан Глушац,
парох

Недавно је у „Српској манастирској штампарији у Сремским Карловцима штампана књижица црквене садржине под насловом: „Илала Катавали содржања књиг различна пѣња и пѣни дѣшкниа, ко ђупотрелни ђућницаа пракосињкниа ђности црквѣ“ и т. д., те како је иста по садржини својој боља и подеснија за школску употребу од свију досадашњих Катавасија, а поред тога и и цијена јој није велика, само 20 новчића; то се та књижица од стране ове духовне власти препоручује свима црквено-школским општинама ове епархије, да је у основним школама, као подесну, за учење црквеног појања употребе.

У Сарајеву, 28. септембра 1895.

АЕ М. Конзисторија Дабро-босанска.

Ђорђе Николајевић
митрополит.

Јавна благодарност. Висока земаљска влада за Босну и Херцеговину даровала је милостиво српској православној цркви црне-ловачкој два октојиха (оомогласника) I. и II. дио и један апостол. Овијем се од стране српско-православне црквене општине изриче високој зем. влади најтоплија благодарност. У име српско-прав. црк. одбора.

Перовођа: **Светозар Суботић,**
учитељ.

Парох: **П. Михајловић,**
прото

Предејдник:
Стајо Глишић.

Јавна захвала. Висока земаљска влада „за Босну и Херцеговину“ није заборавила ни на нашу цркву у Строицама, већ ју је поново извољела даровати са овијем књигама: 1. *Апостол* 2. *Октоих* (I. и II. дио) не обзирући се на то, што је и прије украсила ову цркву са одјејанијем и књигама.

Овијем се изриче најтоплија благодарност високој дароватељки од стране одбора и народа цркве строичке на тако милостивом дару!

У *Вагану* (котар Јајце) 25. августа. 1895.

За црквени одбор:
Ђуро Марјанац
парох строички.

Јавна захвалност. Висока земаљска влада у Сарајеву, милостиво благоизвољела је, даровати нашој православној цркви у Соколцу 2. комада октоиха (оомогласника) црквених и 1. апостол.

На које ниже подписата општина, овијем изриче најтоплију захвалност високој влади, за поклоњене дарове. Живила!

У *Соколку* (Подроманија) 20. септембра 1895.

Српско-правосл. црквено-школска општина.

пресејдник:

Гаврило Ћосорић
прото

ИЗЈАВА.

У II. свесци од ове год. овог цијењеног листа, као и дичној нашој загоркињи „Вили“ — 8 броју, јавно сам молио за евентуалне податке о „српско-православ. манастирима и манастирским развалинама у Дабро-босанској епархији; у исти мах обећах, е ћу се постарати, да у току ове године 1895. прва свеска на свијет изађе.

Но, полак најбоље воље морам тај посао, на коме поодавно радим у овај мах одложити за послје.

Ово изјављујући, нека је овом приликом срдачна хвала изречена, поштованим пријатељима и сатрудницима на овоме започетом послу, који ми — у чем било припомагаше у смислу оне моје „јавне молбе“, и молим да ми се што не замјери, јер данас се сваки човјек мора приликама и не приликама борити.

Манасти. Гомионица, на Томин дан 1895. год.

Петар С. Иванчевић.

јеромонах и срп. уч.

НАПОМЕНА.

Већина протопрезвитерских уреда, још ни до данас, није удовољила АЕ. Митрополитеској окружници, издатој 1. Јуна 1895. број 701. нити је Конзисторији достављен исказ о тачном ово-годишњем попису кућа и душа свију подручних јој парохија.

Да се неби и дање морало за шијем дуго чекати, позивају се пречасни Протопрезвитери и

и надзирашељи Протопрезвитераша, да горњо-наредби чим прије одговоре; а небрежљиве свештенике поименице овој духовној власти ошкрију.

Из сједнице конзисторијално у Сарајеву 19. октобра 1895. год.

АЕ. и Митрополит Дабро-босански:

Ђорђе Николајевић.

НАИМЕНОВАНИ.

Петар Ђенић, протојер и досадашњи катихета сарајевске препарандије, именован је катихетом овдашње вел. гимназије.

Петар Лапчевић, духовник централне казнионе у Зеници, именован је катихетом на овдашњој учитељској школи.

WWW.UNILIB.BS
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Костантин Чавић, јерођакон, по свршетку више богословије у Черновици (Буковина), на именован је за суплента професора у овдашњем рељевском богословском училишту.

Милан Лалић, свршени богослов и учитељ срп. вјероисповиједне школе у Блажују, именован је катихетом у овдашњој градској дјевојачкој школи.

РУКОПОЛОЖЕНИ.

Милан Лалић, свршени рељ. богослов и вјероучитељ сарајевске више градске женске школе, произведен је од Њег. Високопреосвештенства Госп. Митрополита Николајевића 8. октобра т. г. за ђакона у Сарајеву.

Петар Борђевић свршени рељевски богослов

из Дервенте, рукоположен је од Њег. Високопреосвештенства Госп. АЕ и Митрополита Дабробосанског Борђа Николајевића 6. и 8. октобра о. г. у Сарајеву за ђакона и свештеника, повјерљиви му у администрацију парохију *Леицицу* — прњаворског протопрезвитерата. —

Ч И Т У Л А.

Стојан Поповић,

парох кривички у протопрезвитерату сребреничком

рођен је у Сребреници од родитеља: протојереја Саве и матере Јеше — 21. марта 1852. г. Три разреда основне школе уз пеалтир и часловац, свршио је у Сребреници. За ђакона и свештеника рукоположен је 8. и 9. јануара 1875. од митрополита *Антимија* у Сарајеву. — После је дужег боловања од водене болести, преселио се у вјечност у поведјељак рано 7. августа т. г. Сјутра дан је опојан и сарањен био од седморице свештеника, од шесторице из сребреничког котара и седмог оца Јове Брежанчића — власеничког протопрезвитерата, који је био дошао, да обиђе покојника. Покојни Стојан Поповић оставио је иза себе ојађену супругу са три сина и двије кћери у великој сиротињи — тим више, што због болести није могао парохију служити; а ако је прије и заштедио био неку

пару, потрошио је све око издржавања сина свог Ристе, који се сад налази у биоградској богословији. *Вјечна паматъ!*

А. Поповић, прото.

Мићо Косорић

парох живаљевачки котара рогачког

рођен је у Горажду 8. новембра 1803. год. Рукоположен је за ђакона и свештеника 18. и 25. јануара 1842, од блаженопочившег митрополита Игњатија преселио се у вјечност 24. августа т. г. — Парохији Живаљевићка, према новом преустројству, није упражњена, него ли се припаја Годомиљу и носи ће наслов „Годомиље — Живаљевић“ које је сад парох Ђоко Косарић, уз припомоћ свога сина Танасије Косарића свештеника.

Покојни Мићо био је скроман и побожан свештеник. Иза себе је оставио стару супругу са два сина и три кћери са унучадима.

Вјечна паматъ!

УПРАЖЊЕНЕ ПАРОХИЈЕ У ДИЈЕЦЕЗИ ДАБРО-БОСАНСКОЈ.

1. <i>Кладан</i>	Протопрезвитерата	власеничког	9. <i>Стапари</i>	"	"
2. <i>Палачковици</i>	"	"	10. <i>Вијаковац</i>	"	"
3. <i>Шолаји</i>	"	котар-варошког.	11. <i>Расавци</i>	"	старо-мајданског
4. <i>Пљева</i>	"	герзовачког	12. <i>Бушевић</i>	"	крупског
5. <i>Пеџка</i>	"	"	13. <i>Смољана</i>	протопрезв.	петровачког.
6. <i>Бочац</i>	"	бањалучког			
7. <i>Шљивно</i>	"	"			
8. <i>Ламинци</i>	"	градишког.			

Позивају се свршени богослови, да компетују на те упражњене порохије.